

Stud. Jur.

1903
JURIDISK
DISKUSSIONSKLUB

Nr. 4
December 2022
77. årgang

STRUKTURER I OPBRUD

Stud.Jur. sætter fokus på strukturer i opbrud. Efter et hektisk år med kriser og krig, står vores samfund overfor både demokratiske og kulturelle udviklinger. Læs om juraens vurdering af tørklædeforbuddet, om sabotage på Nordstream 2 og alle de øvrige artikler, du har brug for som forberedelse på den tid, vi går i møde.

S

STUDIELIV

Reportage efter årsfest
– lanciers og livsbekræftelse

P

PERSPEKTIV

Interview med Jakob Scharf
om tavshed og tillid

A

AKTUELT

Politisering af embedsværket
– er det danske embedsværk
modstandsdygtigt nok?

UDGIVER

Juridisk Diskussionsklub
Karen Blixens Plads 7
DK-2300 København S

E-mail: stud.jur@jdku.dk

REDAKTION

Redaktør: Clara Grønborg Juul
Emma Marie Løchte

Ekstern redaktion: Elias Højgaard
Elif Nida Varder
Julie Nosch
Matthias Smed Larsen
Nina Krener Gjelstrup
Oskar Bloksgaard
Rasmus Andersen
Sine Madsen

DESIGN

Akkurat

TRYK

Johnsen
Oplag: 3300

Stud.Jur.

Om bladet

Stud.Jur. udsendes af Juridisk Diskussionsklub i samarbejde med Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet til samtlige studerende og ansatte.

Citering mv.

Citering og anden gengivelse af uddrag fra Stud.Jur. må gerne ske, blot det sker i overensstemmelse med lov om ophavsret og med tydelig kildeangivelse.

Generelt

Materiale, kommentarer samt ris og ros kan sendes til stud.jur@jdku.dk
Afmelding: Send en e-mail med navn og adresse til stud.jur@jdku.dk

Tryk & Papir

Stud.Jur. er produceret under miljøvenlige forhold og trykt efter den internationale standard for miljøledelse. Stud.Jur. er trykt på papir, som er PEFC certificeret.

Bech-Bruun flytter til NordØ i 2024 – skal du med?

Bliv stud.jur. i Bech-Bruun

INDHOLD

Faste sider

- s. 5 Leder
- s. 6 Formandens meddelelser
- s. 55 FC Culpa
- s. 58 Støttemedlemmer
- s. 59 JDs bestyrelse

Aktuelt

- s. 8 Nord Stream Sabotage – i Kofods tjeneste, til ære for Krarup
- s. 24 Tørklædeforbud – frihedsgivende eller frihedskrænkende?
- s. 28 Samtykkeloven, myter og bevisvurdering
- s. 39 Nye strukturer i advokatbranchen? Interview med Christel Teglers

Perspektiv

- s. 12 Mellem tavshed og tillid – Interview med Jakob Scharf
- s. 15 Politisering af embedsværket – er det danske embedsværk modstandsdygtigt nok?
- s. 18 Rettigheder til verdens ældste erhverv?
- s. 32 Er smart contracts så smarte, som de lyder
- s. 36 Den hemmelige dobbeltstraf – fair eller forrykt?

Studieliv

- s. 38 Reportage efter årsfest – lanciers og livsbekræftelse
- s. 42 Overhørt på Jura
- s. 46 Station: Hvad har juristen tilfælles med matematikeren, filosofen og arkitekten?
- s. 49 CDS: Med struktur kan politikere klare sig (næsten) uden substans – Daddy Vanopslaghs smutvej til mange mandater
- s. 52 Hackschool-forløb hos PwC
- s. 54 Mød juras nye jagtforening
- s. 56 JDs kalender

LEDER

Kære læser

Til JD's 118. årsbal lavede en tidligere Stud.Jur.-redaktør en vidunderlig finte i sin position som toastmaster: i et brud med en 117 år gammel tradition blev 2. konference afholdt med alle kvinderne stående på stolene, svingende med deres hvide dækservietter i et samlet kor af begejstring over nye tiders tilkommen.

Her sidst på året vil vi ligeledes gerne slå en positiv stemning an, og der er grund til begejstring, når man tænker på den lavine af revolutionære opblomstringer, vi ser omkring os for tiden. Strukturer i opbrud vidner om samfund med håb og mod på optimering. "To improve is to change, to perfect is to change often", som en vis engelsk statsmand sagde det, og strukturer i opbrud er netop samlingspunktet for denne udgave af Stud.Jur.

Der er massere at tage fat på, men særligt begejstrede er vi for Oskar Blokgaards snak med tidligere PET-chef Jakob Scharf om tavshedskultur og balladen i efterretningstjenesterne. De drøfter åbenhed som grundvilkår for myndighederne, og det er særligt interessant at læse om i en tid med hemmeligholdelse af tiltaler, intimidering af pressen og en tilgang til magtanvendelse, der smager temmelig udansk. Vil man stressteste sit forhold til demokratiet, bør man overveje, hvordan det lykkedes Mette Frederiksen at slå rekord i personlige stemmer med den sag hængende over hovedet – men nok om det. Oplagt er det dog lige at kaste et blik på Elif Vardars artikel om den nuværende politisering af embedsværket.

Hvad der derimod er beundringsværdig, er de iranske kvinders kamp for forandring efter moralpolitikens likvidering af Jina Amani. I artiklen "Tørklædeforbud - Frihedsgivende eller frihedskrænkende" kan du blive klogere på Kommissionen for den glemte kvindekampes anbefaling om tørklædeforbud i folkeskolen. Et idékatalog, der viste sig temmelig udtømt for analyse og statistik.

Vi forærer dig også en solid omgang public service i form af artikler om de absurde juridiske forhold for prostituerede, Nord Stream 2 sabotage og de russiske krigserklæringer, kontraktters overgang til blockchain og lidt om hemmelig dobbeltstraf i vores nuværende system. Det er svært ikke at have det en smule som den halvnøgne kvinden i midten af Delacroix' maleri "Friheden på barrikaderne", når vi kigger på de strukturer og emner, vores skribenter bryder med i dette blad.

Vores tid som redaktører på Stud.Jur. er ved at lakke mod enden, og i den forbindelse vil vi gerne slå et slag for alle årets skribenter, der helt uforbeholdent er studiets sjoveste og skarpeste hoveder. Var vi købmænd i Venedig, ville vi skyldte redaktionen både vores kød og blod. Der skal også lyde et ydmygt tak til dig som læser. Vi glæder os til at være med på din banehalvdel.

Med venlig hilsen

Emma Løchte og Clara Grønborg Juul
Stud.Jur. Redaktører

Kære medstuderende og ansatte ved Det Juridiske Fakultet...

Så er det blevet tid til årets sidste udgave af Stud.jur., hvilket betyder, at vi skal sige farvel til de nuværende redaktører. Jeg vil gerne benytte de første par linjer i min meddelelse til at give et KÆMPE klap på skulderen til Clara og Emma, der har løftet JD's studieblad (landets største) til nye højder med klare redaktionelle visioner og etablering. Det er et hidtil uset dygtigt skribentkorps, som selvfølgelig også skal have del i rosen. Godt gået – vi kommer til at savne jer!

Nu hvor året går på hæld, betyder det også, at jer nye studerende, som vi sagde velkommen til i september, har fået et indtryk af studiet og det dertilhørende studieliv. Vi har været glade for at se mange af jer til vores arrangementer, og jeg mærker en sjældent motiveret årgang – måske den særlige energi udspringer af al den snak, der har været om, at retsstaten har været under pres. Uanset, hvad

engagementet skyldes, er det smittende, så jeg håber ikke, at de kommende (hårde) semestre tager gejsten fra jer.

Nye såvel som gamle studerende har i løbet af dette semester været vidende til et af de mest produktive JD-semestre i nyere tid. Udover vores "sædvanlige" arrangementer, som man selvfølgelig ikke skal negligere, har vi afholdt valgdebat med en uges varsel, lanceret JD's Legal Tech Academy og afholdt et virkelig velorkestreret storskærmsevent. Igen – godt gået!

Vi har ikke tænkt os at slæppe på tempoet i det kommende semester, hvor særligt vores nyeste "sats" – Temaugen – kommer til at tilføje til de arrangementer, I allerede kender. Det bliver en eksklusiv (25 deltagere) tour de force i straf, hvor deltagerne kommer til at opleve alt fra politiskole- og fængselsbesøg til retsfilosofiske oplæg om strafsanktionens rolle i samfundet. Ansøg før din holdkammerat!

Al den ovenstående lovprisning af JD (som i sin helhed er sand) er endnu mere relevant i dette nr. af Stud.jur., da vi nærmer os vores generalforsamling i januar, hvor JD's nye bestyrelse skal vælges. Så hvis du er en af de energiske førsteårsstuderende, jeg har beskrevet ovenfor, eller i øvrigt er en studerende, der synes JD's arbejde lyder interessant, så ræk ud til mig på Erwin@jdu.dk, så tager vi en kaffe, hvor jeg kan fortælle meget mere om, hvad det indebærer at sidde i JD's bestyrelse.

Tak for et godt år – Jeg glæder mig til et endnu bedre!

God læselyst!

Formand
Erwin Frank

Løft barren

Lassen Ricard er ikke for de fleste, men for de få.
Vi gør vores stud. jur.'er til fuldmægtige og advokater i en juridisk mesterlære af højeste karat. Du er tæt på klienter og partnere - og vi støtter udlandsrejser, uddannelse og udvikling. Vi er der for hinanden, og der er højt til loftet, så du kan løfte barren og gå større ud ad døren, end du kom ind. Vi glæder os til at høre fra dig. Velkommen til Lassen Ricard.

LASSEN RICARD

Nord Stream Sabotagen

– i Kofods tjeneste,
til ære for Krarup.

SKREVET AF

Julie Nosch

Marie Krarup stillede kort efter sabotagen af gasledningerne i Østersøen udenrigsminister Jeppe Kofod en række folketingssspørgsmål, særligt om efterforskningen, herunder hvilke stater, der har ret til at deltage i efterforskningen af gaslækagen, Danmarks folkeretlige muligheder for at forhindre andre staters deltagelse og efter hvilket regelsæt efterforskningen foretages. Kofod besvarede alle spørgsmålene kort og godt med: "Da der er udskrevet valg til Folketinget, finder jeg det rigtigst ikke at besvare spørgsmålet."

Sagen om sabotagen på Nord Stream er for manges vedkommende præget af uvished og intransperens, hvor særligt spørgsmålene "hvem der har gjort det?" og "hvorfor?" er på alles læber. Uigennemsigtheden holder sig dog ikke til de politisk prægede spørgsmål. Sabotagen er også foretaget i den næsten perfekte folkeretlig gråzone hvor staters rettigheder kan kom i konflikt og jurisdiktionen er uafklaret. Til glæde for folkeretsnørder og for Krarup står valgkampen ikke til hinder for, at denne Stud.Jur. skribent forsøger at klarlægge visse væsentlige folkeretlige spørgsmål, som Nord Stream-sabotagen rejser.

Crash course i havterritorier

Havretskonventionen UNCLOS inddeler havet i forskellige zoner, regnet ud fra kyststatens kystlinje ved lavvande, kaldet "basislinjen". Alt inden for basislinjen kaldes det interne farvand, med samme suveræne statslige rettigheder som landterritoriet. Arealet fra basislinjen og 12 sømil ud udgør det territoriale farvand, hvor kyststaten også har fuld jurisdiktion kun betinget af reglerne om fredelig gennemsejling. Efter det territoriale farvand strækker sig indtil 200 sømil fra basislinjen den eksklusive økonomiske zone (EØZ). Kyststaten har som udgangspunkt udelukkende økonomiske og miljømæssige rettigheder i denne zone, det vil sige ret til fiskeri, ret til at udvinde råstoffer, ret til udforskning af zonen mv. Kyststaten har kun jurisdiktion til at beskytte disse rettigheder, og kan derfor ikke kontrollere andre staters ageren eller færden i farvandet, som ikke konkret truer disse økonomiske

rettigheder. Jorden under EØZ betegnes kontinentalsoklen. På den anden side af EØZ ligger det åbne hav, hvor alle stater har lige rettigheder til brug og færden.

UNCLOS regler afspejler på flere områder en afvejning mellem hensynet til kyststatens territoriale rettigheder og hensynet til alle staters ret til fri kommunikation – herunder særligt fri handel – mellem staterne, som historisk har været særligt betinget af adgangen til søfart mellem stater. Dette viser sig i UNCLOS art. 79 som giver alle stater ret til at lægge rørledninger i jorden på kontinentalsoklen, så længe projektet ikke konkret krænker kyststatens økonomiske rettigheder.

Nord Stream ledningerne går bl.a. igennem hhv. Danmarks og Sveriges EØZ uden for Bornholm, og det er i denne zone, altså netop uden for hhv. Danmarks og Sveriges søterritorier, at sabotagesprængningerne fandt sted.

Hvem har jurisdiktion i den eksklusive økonomiske zone?

Uden for statens territoriale farvande kan den som udgangspunkt ikke udøve jurisdiktion. Folkeretten har dog en række etablerede principper for, hvornår en stat har et legitimt krav på jurisdiktion, også ekstraterritorialt.

For det første kan en stat baseret på beskyttelsesprincippet påberåbe sig jurisdiktion over et forhold, som krænker statens suveræne rettigheder eller udgør en konkret trussel for staten. Dette princip ligger til grund at en kyststat kan træffe rimelige foranstaltninger for at forhindre og kontrollere forurening i dens EØZ fra andre staters rørledninger, jf. UNCLOS artikel 79(2). Samme princip afspejles i den danske Straffelovs § 9, stk. 2, hvorefter dansk straffemyndighed kan udøves over gerninger, som har virkning i Danmark. Den folkeretlige ret til at sikre sine økonomiske rettigheder, og dansk straffemyndighed til at efterforske hærværk, sabotage på infrastruktur og lignende strafbare gerninger med virkning for Danmark, udgør dermed en hjemmel for dansk jurisdiktion og efterforskning af sabotagen af gasledningerne.

Tyskland kan eventuelt også påberåbe sig jurisdiktion baseret på effektprincippet. Effektprincippet statuerer, at en stat kan påberåbe sig jurisdiktion over et forhold, som har direkte konsekvenser for staten, selvom forholdet sker uden for statens territorium. Nord Stream 1 og 2 blev bygget for at levere 110 mia. kubikmeter gas til EU årligt, hvoraf Tyskland skulle modtage størstedelen. Angreb på Nord Stream ledningerne kunne derfor potentielt udgøre angreb på tysk energiinfrastruktur. Gazprom har dog siden sommeren langsomt reduceret mængden af gas til Tyskland for i starten af september på grund af vedligeholdelse af Nord Stream helt at stoppe leveringen af gas gennem den. Sabotagen af ledningen udgjorde derfor ikke direkte nogen ny akut forhindring i gasleverancen til Tyskland. Sabotagen retter sig desuden mod en russisk majoritetsjet infrastruktur, der er afgørende for russisk gaseksport, hvorfor beskyttelses- og effektprincipperne også ville kunne lægges til grund for et russisk krav på jurisdiktion.

Stater kan dog også påberåbe sig jurisdiktion baseret på statsborgerskabsprincippet. Selvom majoritetssejeren af Nord Stream A/S er det russiske Gazprom, er firmaet inkorporeret og registreret i Schweiz og er derfor ifølge retspraksis fra ICJ derfor at anse som schweizisk "statsborger". Dette kunne i princippet begrunde et schweizisk krav på jurisdiktion over efterforskning og retsforfølgning af sabotagehandlingen, dog baseret på det mindre tungtvejende "passive" statsborgerskabsprincip over ofre for kriminalitet.

I det omfang staterne har modstridende interesser, skal disse forskellige krav på jurisdiktion afvejes. Vi befinder os dog i den aktuelle situation i et område, hvor ingen stat har suveræne rettigheder, og alle staters krav på jurisdiktion vil være begrænset. Som udgangspunkt kan Danmark ikke afholde andre stater fra at færdes i vores EØZ, og kan heller ikke afholde Rusland fra at efterforske

sabotagen, særligt når Rusland har egne legitime krav på jurisdiktion. UNCLOS artikel 79(2) og (5) forbyder desuden kyststaten at forhindre vedligeholdelsen og reparationen af rørledninger i dens EØZ, og herigennem kan russiske aktører i Nord Stream have et berettiget krav til adgang til og efterforske af rørene. Dette betyder dog ikke, at Danmark er forpligtet til at inddrage andre stater i sin egen efterforskning af sabotagen.

De folkeretlige krav på jurisdiktion kan blive særligt relevante, hvis efterforskningen finder frem til sabotørerne i tredjelande, og flere stater derefter kræver gerningspersonerne udleveret til retsforfølgning. Her vil det være op til domstolen eller den udøvende myndighed i tredjelandet at vurdere, hvilken jurisdiktionskrav, der vejer tungest – eller hvilken jurisdiktion, de helst vil samarbejde med...

Hvornår er der tale om et angreb mod den danske stat?

Regeringen var hurtige til at melde ud, at den ikke anså sabotagen som et angreb på den danske stat, særligt med henvisning til sprængningernes placering uden for vores territoriale farvand.

Et væbnet angreb skal både nå et vist niveau af skadevirkning – enkelt enkeltstående eller kumulativt – og ud fra omstændighederne eller motivationen være rettet mod en stat fra en anden som et væbnet angreb. Var sprængladningerne placeret inden for vores territoriale farvand ville de på grund af deres omfang og placering sandsynligvis kunne udgøre et væbnet angreb mod Danmark, såfremt angrebet kunne henregnes til en fremmed stat.

Sabotage eller angreb uden for en stats territorium kan dog i visse tilfælde stadig udgøre en krigshandling. Her er der bred enighed blandt stater og juridiske eksperter om, at ekstraterritoriale angreb på energiinfrastruktur og anden kritisk infrastruktur kan udgøre væbnede angreb mod stater. Selv hvis vi antager, at sabotagen på Nord Stream når den fysiske krav til angreb, er "motivationen" til at ramme en bestemt stat dog stadig svær at bevise. Lokationen og konsekvenserne af sprængningerne peger f.eks. ikke på, at handlingen var tilsigtet at skade Danmark.

Leverede både Nord Stream 1 og 2 gas til Europa for fuld kapacitet ville de kunne levere gas til i alt 52 mio. husstande. Hvis EU havde indrettet sig således at millioner af husstande var mere direkte afhængige af disse leverancer, er det ikke usandsynligt at et angreb på gasledningerne ville kunne anses som en krigshandling. Derudover kan også andet kritisk infrastruktur angribes uden for vores territorium, f.eks. telefon- og internetforbindelsen, som både er sikret gennem satellit og kabler i bunden af Østersøen. Shetlandsøerne mistede i efterårsferien store dele af telefon-, mobil- og bredbåndsforbindelse i flere dage, da et fiskerskib ved et uheld ødelagde vigtige kabler i bunden af havet. Hvis et angreb har konsekvenser for flere tusinde af en stats husstande, kan det ud fra en folkeretlig vurdering udgøre et angreb mod staten uanset hvor hændelsen konkret er sket.

Det kan derfor synes heldigt, at begge pipelines de facto var ude af brug, da sabotagen skete. At der i Regeringens dækning af sabotagen er blevet lagt sådan vægt på, at sabotagen skete uden for dansk territorium, frem for eventuel skadevirkning på kritisk europæisk energiinfrastruktur, tyder dog også på, at der fra Regeringen og Folketingets side har været ønske om hurtigt at slukke for alle spekulationer om krigshandlinger.

For at en handling kan udgøre en krigshandling i form af et væbnet angreb, der i så fald også ville kunne begrunde selvforsvar jf. FN-pagtens artikel 51, skal handlingen dog også klart kunne henregnes til en stat. Tilsammen skaber kravene om et højt niveau af skadevirkning, omstændigheder der kvalificerer angrebet til at rette sig mod staten og henregning af angrebet til en anden stat en stor gråzone for handlinger, der falder uden for den folkeretlige regulering. Disse handlinger kan dog stadig være intimiderende og skadelige for både militæret og civilbefolkningen, hvorfor vi bør have øjnene rettet mod dem. Det kan være cyberangreb mod virksomheder, nyhedsmedier og offentlige hjemmesider, eller fiskerbåde, der gentagende gange ubelejligt rammer vigtig infrastruktur. Alt sammen viser det, at Danmark og vores allierede er fuldt inddragede i en international konflikt – om end den endnu ikke er væbnet.

Mellem tavshed og tillid

SKREVET AF
Oskar Bloksgaard

Der er ballade i det danske efterretningsvæsen og tilliden til både Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) er under pres. Stud. Jur. har diskuteret tavshed og tillid med en af områdets mest erfarne: Tidligere chef for PET: Jakob Scharf.

Tavshedskultur i opbrud

Efterretningstjenester har altid været lukket land for offentligheden. Hvad enten der var tale om PET eller FE, så var der tale om myndigheder, der helst bevægede sig under offentlighedens radar, og som var præget af en streng tavshedskultur. Denne tavshedskultur var en naturlig konsekvens af den kolde krig: Jakob Scharf forklarer: Den kolde krig handlede jo om trusler mod den nationale sikkerhed, som først og fremmest var militære trusler mod vores territorium. Trusler der i høj grad skulle imødegås med militære midler. Den kolde krigs trusler var i højere grad et myndighedsanliggende end noget, der berørte den enkelte borger i samfundet.

Men hvor efterretningstjenesterne i den kolde krig havde et ønske om at operere mest muligt under radaren med en høj grad af hemmeligholdelse, så ændrer både trusselsbilledet og tavshedskulturen sig med terrorens ankomst den 11. september 2001. Efterretningstjenesterne var kort og godt nødsaget til at udvikle sig. Nye og mere indgribende midler

og kompetencer blev taget i brug. Efterretningstjenesterne fik en stadig mere markant og magtfuld rolle i samfundet, hvilket også tvang dem til at definere en ny rolle i forhold til det omgivende samfund. Det handlede om at sikre offentlighedens opbakning og hjælp til at håndtere det nye trusselsbillede, som terroren frembød. Men i Jakob Scharfs øjne stak det endnu dybere: Åbenhed og offentlighed er en væsentlig forudsætning for at demokratiet kan fungere. Og det betyder også, at offentlighed - når det handler om myndigheder - altid må være udgangspunktet.

Resultatet blev et opgør med den kolde krigs tavshedskultur, hvor først Lars Findsen (Jakob Scharfs forgænger som chef i PET) i 2003 anlagde en lagt mere åben tilgang. Som noget helt nyt blev der oprettet hjemmeside for PET, man offentliggjorde årsrapporter og udsendte pressemeddelelser. Dette brud med tavshedskulturen fortsatte Jakob Scharf i sin tid som chef for PET. Også fordi det var i PETs egen interesse: Vi var nødsaget til at arbejde med

Jakob Scharf (f. 1966)

Jakob Scharf valgte i sin tid jurauddannelsen, fordi han mente, at den kunne åbne mange døre. Oprindeligt havde han forestillet sig, at han efter en periode i centraladministrationen skulle være advokat.

Allerede under uddannelsen kom han ind i praktiserende juridiske miljøer. Blandt andet gennem studenterskolejobs ved Statsadvokaten i København, Folketingets Ombudsmand, det senere Kromann & Reumert og som studentermedhjælper for en række professorer på det juridiske fakultet.

Jakob Scharf bliver Cand. Jur. i 1990 og ansættes samme år som fuldmægtig i Justitsministeriet. Allerede året efter bliver han ministersekretær for den konservative minister Hans Engell. Jakob Scharf stiger løbende i graderne og bliver blandt andet juridisk rådgiver for Poul Nyrup Rasmussen og juridisk attaché i Bruxelles. I 1998 bliver Jakob Scharf kontorchef i justitsministeriet, som han forlader i 2003 til fordel for at blive Politimester i Rigspolitiets Politiafdeling. I 2007 bliver Scharf chef for PET og besidder stillingen indtil udgangen af 2013. I 2014 opretter Jakob Scharf det private

sikkerhedsfirma CERTA Intelligence & Security sammen med en række tidligere medarbejdere fra PET og FE. CERTA yder efterretnings- og sikkerhedsmæssig rådgivning og bistand til virksomheder og organisationer i ind- og udland.

I 2016 udgav journalisten Morten Skjoldager bogen "Syv år for PET – Jakob Scharfs tid", der i vid udstrækning er baseret på samtaler med Jakob Scharf. Bogen var banebrydende med sit indblik i efterretningstjenesternes virke og operationer.

en større grad af åbenhed og offentlighed i forhold til efterretningstjenesterne, fordi det er udgangspunktet i et demokratisk samfund. Lukkethed og hemmeligholdelse skader den tillid til efterretningstjenesterne, som er så afgørende for, at de kan fungere, fortæller Jakob Scharf.

Tillid som fundament

En af de grundlæggende problematikker, som Jakob Scharf vender tilbage til, handler om tillid. For kan man egentlig have tillid til noget, man ikke har indsigt i? Hvis man som efterretningstjeneste forventer accept og respekt af, at der er nogle ting, man må holde hemmelige for borgerne i et demokratisk samfund, så kræver det også, at det omgivende samfund har tillid til én. Scharf forklarer: En myndighed kan ikke fungere, hvis ikke der er tillid til, at myndigheden arbejder lovligt, rigtigt og effektivt. Det er lige meget, om den myndighed er PET eller Naturstyrelsen. Den brede tillid og opbakning er altafgørende. Og her kan åbenhed være et nyttigt værktøj.

Tillid under pres

Offentlighedens tillid til efterretningstjenesterne er imidlertid svindende. Tilsynet med efterretningstjenesterne (TET) har gennemført en række undersøgelser, hvor man retter kritik af en række forhold. Man har set hjemsendelse af en række centrale medarbejdere i FE – herunder chefen, Lars Findsen. Det mest opsigtsvækkende skridt var rumaflytning af chefen for FE. Efterforskningen har medført sigtelse mod Lars Findsen efter straffelovens § 152 om den offentlige tavshedspligt og § 109 om landsskadelig virksomhed, som kan give op til 12 års fængsel. Jakob Scharf gør det klart, at der er svært at sige noget konkret om sagen, for vi ved så lidt om den i offentligheden. Men han gør det også klart, at man ikke kan se sagen som et samlet hele. At offentligheden bliver lettere forvirret, er dog ikke mærkeligt – for der er også et tidsmæssigt sammenfald. I virkeligheden skal sagen ses ud fra mindst to vinkler: Dels noget der handler om TETs kritik og dels deres iværksættelse af en undersøgelse af FE. Undersøgelsen

førte til, at der ikke er noget at bebrejde hverken chefen eller andre medarbejdere i FE. Det andet handler om en efterforskning, der bliver sat i gang på baggrund af en mistanke om lækager fra FE, og som fører til en tiltale af chefen, forklarer Jakob Scharf.

For Scharf er sagen dog mere kompleks end offentlighedens tillid til efterretningstjenesterne. Det helt store problem er, at man ikke kan køre med lukkethed under både efterforskningen og i den efterfølgende retsforfølgelse. Dermed handler det også om den grundlæggende tillid til retssystemet: Jakob Scharf uddyber: Man kan efterforske en sag for lukkede døre, men når først retssagen kører, så åbner dørene. Vores tillid til domstolene bygger jo på, at vi har offentlig retspleje. Og her ligger det helt store problem i denne sag. For hvis man vil køre med lukkethed under efterforskningen og under retsforfølgelsen, så har vi hemmelig retspleje. Og hemmelig retspleje går simpelthen ikke an i et demokratisk samfund, fordi det skader den

tillid, der er afgørende for, at vores domstole kan fungere.

Scharf kender problematikkerne indefra. Både som tidligere chef for PET og fordi han også selv i 26 tilfælde blev tiltalt for overtrædelse af § 152 om den offentlige tavshedspligt. Baggrunden var udgivelsen af bogen *Syv år for PET*, hvor Scharf som den første gav offentligheden et indblik i den moderne efterretningstjenestes virke. Bogen blev i første omgang underlagt et fogedforbud, men da Politiken senere udgav den i avisform, gav det ikke mening at opretholde forbuddet. Med undtagelse af et enkelt punkt, hvor en kvinde kunne genkendes ud fra bogens oplysninger, blev Jakob Scharf frikendt for alle anklager.

I dag har Jakob Scharf forladt centraladministrationen, men arbejder stadig med sikkerhed og rådgivning. I 2014 var han medstifter af CERTA Intelligence & Security, der yder efterretnings- og sikkerhedsmæssig rådgivning og bistand til virksomheder og organisationer i ind- og udland.

Politisering af embedsværket

Er det danske embedsværk modstandsdygtigt nok?

SKREVET AF
Elif Nida Vardar

De danske vælgere udviser en høj og vedvarende tiltro til det danske ministerstyre og embedsværk. Til gengæld udviser de i perioder også en stærk mistro til politikere og embedsmænd. Det er vel næppe forkert at gætte på, at sager, der har fået kritisk opmærksomhed i offentligheden, er medvirkende til denne kedelige tendens. Debatten har især i den seneste tid kredset sig om embedsmænd, som har balanceret forkert mellem den politiske og faglige rådgivning.

Instrukssagen og Minksagen har ubestridt fornyet vores opmærksomhed på ufærderne ved en politisk behagesygdom og en for ringe modstandskraft hos embedsværket. Særligt en topembedsmand er blevet stillet til offentligt skue i 2022 – Barbara Bertelsen, departementschefen i Statsministeriet. Det er nemlig ikke alle politikere, som er enige om, hvorvidt man kan have tillid til hende, og dette er problem, hvis magten skifter efter dette folketingsvalg den 1. november 2022, hvilket i skrivende stund er uvist.

Denne artikel søger at forklare, hvorfor politik og faglighed komplementerer hinanden, hvorfor den juridiske faglighed ikke er nok for den gode (top)embedsmand i dag, og hvad embedsmændene skal stille op, når deres minister bevæger sig ud på lovens rand.

Embedsmænd skal arbejde for deres minister

En minister vil sjældent i sin embedsførelse foretage sig noget uden grundig rådgivning fra sine embedsmænd. Det er nemlig embedsmændene, som omsætter de politiske beslutninger til virkelighed. Embedsmændene er samtidig i deres virksomhed bundet af to centrale forpligtelser: (i) pligten til at være politisk lydhøre over for de siddende ministre og (ii) pligten til altid at handle inde for gældende ret.

Hvis embedsmændene skal kunne bistå deres ministre med bl.a. udvikling af faglige besluttelsesgrundlag for

nye politiske initiativer, svare på spørgsmål fra Folketinget, skrive taler og forberede interviews, så er det klart, at de skal have sans og forståelse for politik.

Embedsmandsidealet i dag er en dygtig skikkelse, som både er en kreativ ideudvikler og en politisk-taktisk rådgiver, og vedkommende husker naturligvis altid, at løsningen på opgaverne er indenfor rammerne af lovgivningen. Det er således ikke nok for os jurister blot at kunne samtlige hovedregler og undtagelser, vi skal også kunne hjælpe ministeren med at tælle til halvfems – ellers kan de ikke bruge os til at føre deres politiske ideer ud i livet. Vi jurister skal altså have en fornemmelse for humøret på Christiansborg.

Dette betyder selvsagt ikke, at vi skal yde rådgivning og bistand til rent partipolitiske formål – embedsmændene skal i deres arbejde være partipolitiske neutrale, så de kan fungere som troværdige embedsmænd for skiftende regeringer. Når vi oplever, at det er gået galt for embedsværket, er det ikke fordi, at embedsmændene har været partipolitiske, men fordi de ikke i tilstrækkelig grad har kunne sætte den faglige fod ned. Instruksagen er et eksempel herpå; politiseringen har forhindret embedsmændene i at give en fri, ærlig og faglig rådgivning.

Vi har i den seneste tid også været vidne til, at visse blå politikere har udtalt, at de ønsker at afskedige Barbara Bertelsen som departementschef i Statsministeriet. Dette bunder i hendes ageren under Minksagen. Disse udtalelser er meget uheldige for det danske folkestyre.

For det første er det uheldigt, fordi det er vanskeligt at statuere, at Barbara Bertelsen har væsentligt misligholdt

sit ansættelsesforhold, hvorfor der alt andet lige vil ske en uberettiget afskedigelse af hende. For det andet, fordi man udfordrer tilliden til centraladministrationen. Som sagt, så har vi partipolitiske neutrale embedsmænd, som bliver siddende, når regeringer skifter.

Det må vi ikke lave op på nu.

I min optik, må politik og faglighed ikke sættes op som hinandens modsætninger, når vi diskuterer, hvad en embedsmand skal kunne formå. De skal jo nemlig kunne begge dele.

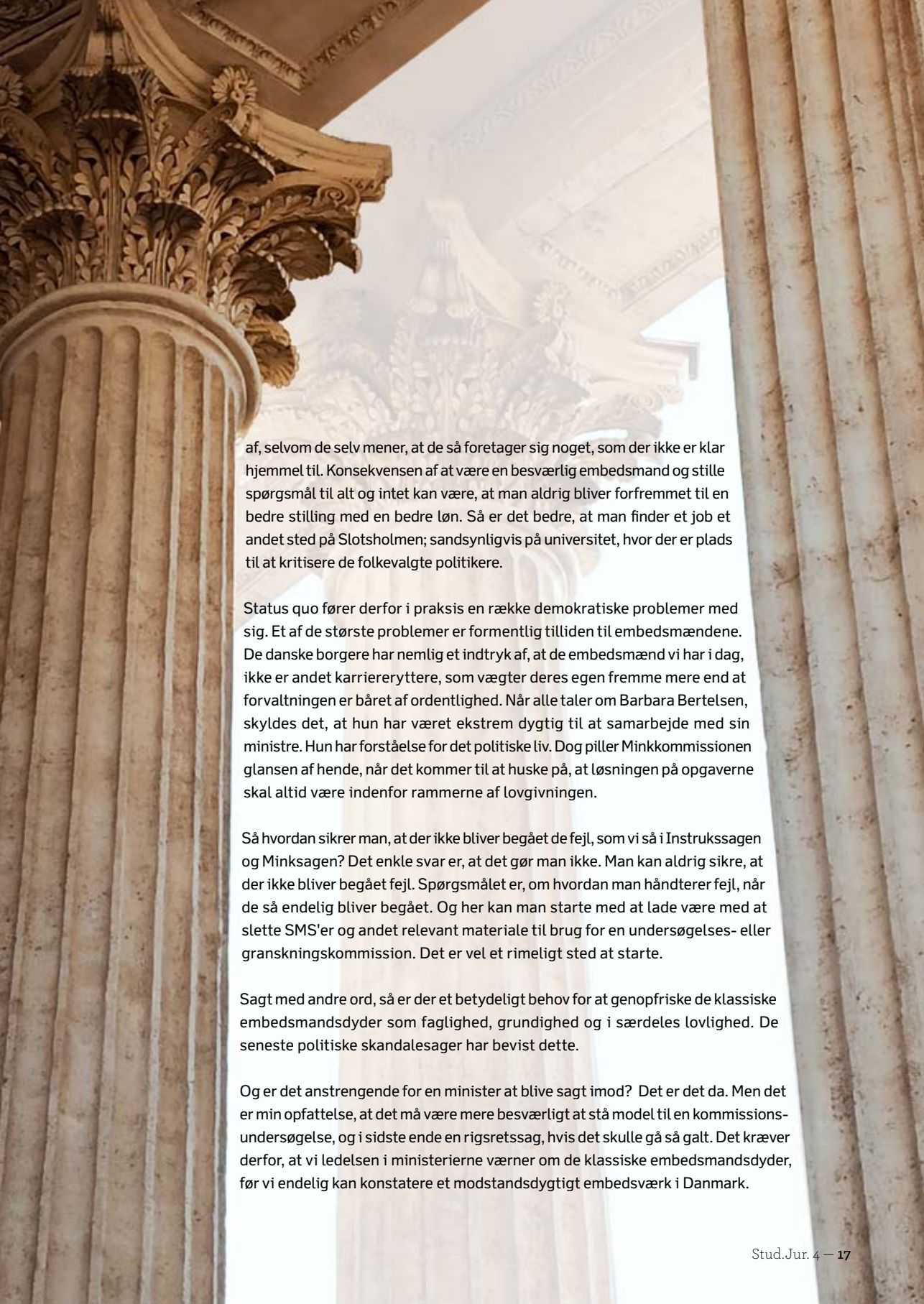
Det vi skal diskutere, er, hvordan vi sikrer, at embedsmænd kan sige nej til ministerens til tider lidt for vilde ideer, særligt hvis ministeren er på gyngende lovmæssig grund.

Vi skal på den anden side også diskutere, om hvordan vi undgår, at embedsmænd ikke selv risikerer at komme i klemme i det politiske spil, når de kommer lidt for tæt på deres ministre. Det er nemlig ikke meningen, at samtlige politikere skal ønske en bestemt embedsmand afskediget, fordi vedkommende har haft et tæt samarbejde med sin minister.

Hvad skal embedsmand gøre, hvis der kommer en klart ulovlig ordre?

Hvis der kommer en klart ulovlig ordre, skal embedsmanden sige fra, nægte at medvirke og få den ulovlige administration bragt til ophør. Det er deres pligt, fastslog Instrukskommissionen tilbage i april 2021. Virker det nemt? Nej, overhovedet ikke. For hvornår er en ordre klart ulovlig og ikke blot ulovlig? Og hvordan kan en embedsmand sige fra, hvis vedkommende får ordren fra sine overordnede?

Embedsmænd kan nemlig godt blive bedt om at prøve grænser

af, selvom de selv mener, at de så foretager sig noget, som der ikke er klar hjemmel til. Konsekvensen af at være en besværlig embedsmand og stille spørgsmål til alt og intet kan være, at man aldrig bliver forfremmet til en bedre stilling med en bedre løn. Så er det bedre, at man finder et job et andet sted på Slotsholmen; sandsynligvis på universitet, hvor der er plads til at kritisere de folkevalgte politikere.

Status quo fører derfor i praksis en række demokratiske problemer med sig. Et af de største problemer er formentlig tilliden til embedsmændene. De danske borgere har nemlig et indtryk af, at de embedsmænd vi har i dag, ikke er andet karriereryttere, som vægter deres egen fremme mere end at forvaltningen er båret af ordentlighed. Når alle taler om Barbara Bertelsen, skyldes det, at hun har været ekstrem dygtig til at samarbejde med sin ministre. Hun har forståelse for det politiske liv. Dog piller Minkkommissionen glansen af hende, når det kommer til at huske på, at løsningen på opgaverne skal altid være indenfor rammerne af lovgivningen.

Så hvordan sikrer man, at der ikke bliver begået de fejl, som vi så i Instruksagen og Minksagen? Det enkle svar er, at det gør man ikke. Man kan aldrig sikre, at der ikke bliver begået fejl. Spørgsmålet er, om hvordan man håndterer fejl, når de så endelig bliver begået. Og her kan man starte med at lade være med at slette SMS'er og andet relevant materiale til brug for en undersøgelses- eller granskningskommission. Det er vel et rimeligt sted at starte.

Sagt med andre ord, så er der et betydeligt behov for at genopfriske de klassiske embedsmandsdyder som faglighed, grundighed og i særdeles lovlighed. De seneste politiske skandalesager har bevist dette.

Og er det anstrengende for en minister at blive sagt imod? Det er det da. Men det er min opfattelse, at det må være mere besværligt at stå model til en kommissionsundersøgelse, og i sidste ende en rigsretssag, hvis det skulle gå så galt. Det kræver derfor, at vi ledelsen i ministerierne værner om de klassiske embedsmandsdyder, før vi endelig kan konstatere et modstandsdygtigt embedsværk i Danmark.

SKREVET AF
Sine Madsen

Rettigheder til verdens ældste erhverv?

En af de få foreninger i Danmark der advokerer for sexarbejderes rettigheder er The Red Van. The Red Van er en frivillig forening, der arbejder for at forbedre forholdene for prostituerede, nuancere debatten og gøre opmærksom på de juridiske problemstillinger, der er ved sexarbejde. Hver fredag og lørdag kan man se en rød varevogn, der står og holder omkring på Istedgade på Vesterbro. Den røde varevogn er blevet ombygget, så den kan fungere som et mobilt rum, hvor Københavns sexarbejdere kan arbejde i tryggere rammer end på gaden, og udføre deres arbejde i sikrere omgivelser. Tilbuddet er den eneste af sin slags i Danmark, og The Red Van er en uafhængig aktivistisk forening, som arbejder for at forbedre sexarbejderes vilkår med et generelt fokus på sikkerhed, værdighed og sundhed.

Det er i Danmark lovligt at købe seksuelle ydelser af en person, uanset køn, som er fyldt 18 år, og det er også lovligt at sælge seksuelle ydelser i Danmark. Er personen under 18 år, er det derimod strafbart, jf. straffeloven § 224, og straffen er bøde eller fængsel i op til 2 år, jf. straffeloven § 223 a. Derudover er det strafbart at drive bordel, at forlede nogen til at prostituere sig eller få fortjeneste af, at nogen prostituerer sig (rufferi), jf. straffeloven § 233. Det er også strafbart at optræde som mellemmand, og mellemmandsvirksomhed kan straffes med fængsel op til 3 år.

Sexarbejde er i sig selv som erhverv ikke lovligt i Danmark, men det er heller ikke ulovligt, og sexarbejdere skal betale skat af deres indtjening. Derudover skal sexarbejdere være registrerede som selvstændigt erhvervsdrivende og indberette moms til staten, men fordi sexarbejde ikke er et legalt erhverv, kan sexarbejdere ikke blive optaget i en A-kasse med dertilhørende rettigheder. Sexarbejde er derfor juridisk en gråzone i Danmark, og der er ikke mange foreninger, der advokerer for sexarbejderes rettigheder.

The Red Van blev startet i 2016, hvor Foreningen Minoritet lavede en gammel ambulance om til en mobil sexklinik, med det formål at give gadebaserede sexarbejdere, som oplevede vold i forbindelse med udøvelsen af deres arbejde, en mulighed for at betjene kunder under tryggere vilkår. Derfor hed The Red Van også i starten 'Sexelancen'. I 2017 blev ambulancen skiftet ud med en rød varevogn, og i den forbindelse blev navnet også skiftet til The Red Van.

Helt konkret går det frivillige arbejde ud på i weekenderne at bemande den røde varevogn, hvilket også er kernearbejdet for The Red Van. Foreningen arbejder med en skadesreducerende tilgang, og det betyder, at The Red Van vil minimere de risici som sexarbejdere på gaden, særligt dem med migrantbaggrund, oplever igennem deres arbejde. Det kan være risikoen for vold fra kunder, chikane fra forbipasserende og problemer med myndighederne i kraft af deres migrantstatus. Ingen af foreningens 30 frivillige får løn, til trods for at varevognen er bemannet af tre eller fire personer hver fredag og lørdag nat fra midnat til kl. 4 om morgenen. Formålet med foreningen er ikke at moralisere over, hvilket type arbejde kvinderne udfører, men derimod at kæmpe for at nuancere fortællingen om gadesexarbejdere ved at udbrede viden om og løfte de sociale stigma, der omgiver sexarbejde, gennem oplysende indhold på deres sociale medier, paneldebatter og samtalesaloner om emnet.

The Red Van laver også fortalerarbejde rettet imod lokale og nationale politikere for at give bedre vilkår for migranter, der sælger sex på gaden, og resultatet af dette er, at Københavns kommune har bevilget 1 mio. kr. til foreningen, så de kan fortsætte deres arbejde med at give gadebaserede sexarbejdere et tryggere sted at arbejde.

The Red Van samarbejder også med Stenbroens Jurister. Stenbroens Jurister er en retshjælp for hjemløse, stofafhængige, sexarbejdere og andre udsatte, der lever deres liv på gaden, og de er specialiserede inden for emner, som har stor betydning for udsattes levevilkår. Deres sager omhandler ofte basale udfordringer som et sted at bo, stofbesiddelse, adgang til sundhedsbehandling etc. og Stenbroens Jurister er uafhængige af de offentlige myndigheder.

Maja Løvbjerg Hansen er jurist og arbejder hos Stenbroens Jurister, hvor hun også er direktør. Hun startede allerede på jurastudiet i 2008 med at yde frivillig retshjælp til hjemløse, stofmisbrugere og andre gadefolk. Efter hun var forbi et advokatkontor startede hun som fuldtidsretshjælper i 2013, og har gjort det fuldtid lige siden.

Hun fortæller, at det er en række tilfældigheder, der har ført til, hvor hun endelig fandt sin hylde i arbejdslivet. Gadejura er i sig selv ikke bare ét område, men en klientafgrænsning. For Stenbroens Juristers klienter har brug for bred rådgivning. For eksempel sundhedsret når de har konflikter med sundhedssystemet, forvaltningsloven og serviceloven når de har konflikter med kommunen, retsplejeloven og straffeloven når de har konflikter med politiet, begravelsesloven når nogen skal begraves, momsloven når SKAT kommer på kontrolbesøg på et herberg, lov om betalingskonti når banken ikke vil give dem en bankkonto etc. Det betyder, at arbejdet er meget bredt, og Maja Løvbjerg Hansen betegner Stenbroens Jurister som en slags specialiserede generalister. Men for hende er det sjovt og udfordrende.

Maja Løvbjerg Hansen har personligt arbejdet rigtig meget med sexarbejdere og deres udfordringer, men også med hjemløses udfordringer med kriminalisering af deres liv i det offentlige rum som "lejr-loven". Og så har hun brugt en del tid på EU-borgeres retsstilling i Danmark, fordi de åbne grænser og den fri bevægelighed i EU, trods alt den velfærd den bringer med sig til EU-landene, også har nogle tragiske konsekvenser for en lille gruppe EU-borgere, der så ender som gadehjemløse i Danmark.

Ifølge Maja Løvbjerg Hansen er det allerstørste problem ved sexarbejders rettigheder i Danmark en utvetydig kombination af stigma og uklar lovgivning. Straffelovsrådet har tidligere anbefalet, at lovgivningen blev gjort mere tydelig og den tidligere Venstreledede regering nedsatte en arbejdsgruppe, der skulle se på, hvordan man kunne forbedre loven. Men desværre er alle disse initiativer stoppet. Uklarhederne gør at mange lovlige forretningsfolk ikke tør røre ved branchen, og det overlader branchen i den situation, at det primært er kriminelle miljøer, der er villig til at tage risici, som er villige til at arbejde med branchen. Og den risiko tager de sig godt betalt for.

Samtidig gør stigmaet, at mange banker nægter at give sexarbejderne en bankkonto, fordi de forbinder branchen med kriminalitet. Det gør, at mange sexarbejdere ikke kan få en bankkonto, og det medfører, at der ligger mange kontanter på herbergerne, og at sexarbejderne har svært ved at betale skat og moms, som ikke kan betales kontant. Begge dele gør, at sexarbejderne bliver unødigt sårbare, og det er uværdigt, mener Maja Løvbjerg Hansen.

Maja Løvbjerg Hansen synes, at man skal starte med at gennedsætte en tværministeriel arbejdsgruppe, der skal se på, hvordan man går ryddet op i lovgivningen om sexarbejde for at kunne hjælpe sexarbejdernes retstilling i Danmark. Denne arbejdsgruppe skal også have deltagelse af sexarbejdernes egen organisation SIO (Sexarbejderes Interesse Organisation). Det vil ifølge Maja Løvbjerg Hansen være oplagt, at man her lovfæster sexarbejderes ret til at have en bankkonto. Samtidig bør der udarbejdes klare retningslinjer for rufferi, således at udlejere tør udleje lokaler til sexarbejdere, også mener Maja Løvbjerg Hansen, at staten skylder branchen at støtte dem med at stifte en brancheorganisation, der kan rådgive både sexarbejdere men også rådgive myndighederne fremadrettet.

Sexarbejde er tæt forbundet med racisme, sexism, kriminelle nationale og internationale netværk, undertrykkelse samt egentlig menneskehandel. Der er dog meget forskellige argumenter og holdninger til, hvordan disse problemstillinger bedst muligt løses, men omdrejningspunktet bliver ofte "rufferi-paragraffen". I et debatindlæg til Information skriver en sexarbejder, hvordan der mangler lovgivning, der rent faktisk beskytter sexarbejdere i Danmark. Hun foreslår, at rufferibestemmelsen ændres, fordi sexarbejdere på lovlig vis ville kunne drive virksomheder i fællesskab og med samarbejdspartnere, hvis man ændrede rufferi-bestemmelsen i straffeloven.

På den anden side mener lektor emerita Bodil Maria Pedersen og Inge Henningsen, der arbejder som statistiker, i et debatindlæg i Information, at sexarbejderes problemstillinger ikke forsvinder af, at man gør det til et selvstændigt erhverv, men at det derimod kun vil gøre det nemmere for dem, der tjener på andres sexarbejde. De mener at sexarbejde allerede godt kan siges at være normaliseret, fordi det er frit for sexarbejdere ligesom alle andre selvstændige erhvervsdrivende, at de kan udøve deres virksomhed.

Bodil Maria Pedersen og Inge Henningsen skriver, at rufferi-paragraffen udgør et forbud mod at profitere på andres salg af seksualiserede ydelser, og at den er den eneste væsentlige regulering af prostitutionsvirksomhed i Danmark, og faktisk er den det eneste, der adskiller salg af seksualiserede ydelser fra andre selvstændige erhverv. Bodil Maria Pedersen og Inge Henningsen påpeger, at megen forskning viser, at de problemer der er omkring sexarbejde blandt andet skyldes, at sexarbejdere er en del af et dybt kriminelt miljø, og at der oftest er tale om mennesker i økonomisk nød. Bodil Maria Pedersen og Inge Henningsen mener ikke, at disse betingelser ændres ved, at man gør sexarbejde til et lovligt erhverv, fordi afskaffelsen af rufferi-paragraffen vil gøre det nemmere for dem, der tjener på andres sexarbejde.

Tidligere har et flertal af politikerne i EU-parlamentet for en resolution, om anbefaler medlemslandene at bekæmpe prostitution ved at straffe købere af seksuelle ydelser. Det kaldes populært for "den svenske model". Resolutionen er ikke bindende og har således ingen juridisk værdi, og der kan derfor argumenteres for, at den er et eksempel på signallovgivning, fordi den sender et signal om parlamentarikernes standpunkt i en både lokal og global værdikamp.

I resolutionen forsøger EU-parlamentarikerne at præsentere deres ønske om kriminalisering efter "den svenske model", selvom denne model også har mange af de samme konsekvenser for sexarbejderne som andre kriminaliseringstiltag.

FN's organisation for forebyggelse af HIV/AIDS kom i 2012 med en rapport, som anbefaler, at sexarbejde afkriminaliseres for at give sexarbejdere bedre kontrol over sin arbejdsforhold, bedre adgang til prævention og andre sundhedsfremmende tiltag. Blandt de lovkomplekser, som er i vejen for forebyggelse af HIV-smitte rundt om i verden, nævner den kriminalisering af sexarbejde. Kommissionen anbefaler legalisering og kritiserer "den svenske model".

Et andet FN-organ, verdenssundhedsorganisationen WHO skrev i 2013 i sine anbefalinger om forebyggelse af kønssygdomme blandt sexarbejdere, at stigmatisering og kriminalisering af sexarbejde forhindrer deres adgang til sundhed og forebyggelse og gør sexarbejdere mere sårbare overfor vold fra både private og statslige aktører. Volden forekommer bl.a. også når kriminaliseringen foregår under dækning af "redning" og "rehabilitering" etc.

I et notat fra 2013 nævnte FN's kvindeorganisation, UN Women, også de sundhedsrelaterede farer for kvinder ved kriminalisering og stigmatisering af sexarbejde og understregede desuden, at det både skader ofrene for menneskehandel og de frivillige sexarbejdere at de to ting ofte blandes sammen. Denne pointe gentages af NGO-netværket Global Alliance Against Traffic in Women, ligesom det europæiske netværk mod menneskehandel La Strada International, også kritiserer forsøgene på at kriminalisere sexarbejde og kalder dem kontra-produktive, fordi det ikke hjælper ofrene for tvang, at myndighederne ikke kan skelne mellem tvang og frivillighed.

Også en rapport fra menneskerettighedsorganisationen Human Rights Watch kritiserer forbuds- og kriminaliseringsstrategien som kontraproduktiv, hvis målet er at beskytte de involverede parter, da det kan føre til eller forstærke deres sårbarhed overfor vold og afpresning fra såvel private som statslige aktører. Det er altså ikke så få internationale forsknings- og menneskerettighedsbaserede organisationer, der indenfor de seneste år er kommet med kraftig kritik af love, som på den ene eller anden måde kriminaliserer aspekter af sexarbejde på grund af konsekvenserne for sexarbejderne, når deres erhverv tvinges under jorden eller ind i juridiske gråzoner, hvor deres rettigheder og tillid til myndighederne svækkes.

VILTOFT'S SPECIALEPRIS

I anerkendelse af advokaterne
Hans Lykke Hansen og Michael
Gjedde-Nielsens mangeårige virke
stiftede VILTOFT i 2020 specialeprisen

Lykke Hansen & Gjedde-Nielsen Prisen

Med prisen ønsker vi hvert år
at anerkende den eller de studerende,
der har skrevet det bedste speciale
inden for entrepriseret, udbudsret
eller voldgiftsret, som er vores
primære fagområder.

Specialeprisen er på 15.000 kr.

Vi har åbent for ansøgninger til Lykke
Hansen og Gjedde-Nielsen Prisen 2023
for specialer bedømt i perioden
1. oktober 2022 til 30. september 2023.

Ansøgningsfristen er 1. oktober 2023.

Du kan læse mere om prisen samt om
de tidligere vindere og deres specialer
på www.viltoft.dk/specialepris.

"A powerhouse within the industry"
Chambers Europe

VILTOFT

GOTHERSGADE 109 | 1123 KØBENHAVN K | WWW.VILTOFT.DK

SKREVET AF
Elias Højgaard

TØRKLÆDEFORBUD

Frihedsgivende eller frihedskrænkende?

Kommissionen for den glemte kvindekamp kom i august med ni delanbefalinger til bekæmpelse af social kontrol over minoritetspiger. Særlig ét forslag vakte opsigt og den dugfriske kommission endte i en (måske berettiget) mediestorm. Forslaget om forbud mod hovedtørklædet i grundskolen blev katalysator for en omdiskuteret og polariseret debat. Hvad værre er, kom forslaget i kølvandet af revolutionære optøjer antændt af drabet på den iranske kvinde - Jina Mahsa Amini. Hun kæmpede for måske netop dét, som mange anser som problematisk ved det danske kommissionsforslag: retten til selv at vælge.

Når jeg i skrivende stund sidder i Istanbuls pulserende midte, omringet af bønnekald og folk af alle størrelser, farver og skikkelser, går det op for mig, hvor lidt jeg kender til den kultur der omringer mig, men hvor fascinerende jeg finder den.

Denne uvidenhed er både ydmygende, tankevækkende, og giver mig samtidig en forpligtelse til at understrege, at jeg hverken er kvinde eller muslim, og kan af de åbenlyse årsager ikke sagligt udtale mig om, hvordan den køns- og minoritetsgruppe oplever forslaget eller vil påvirkes af et potentielt forbud.

Jeg har rakt ud til flere kvindelige muslimske medstuderende, men ingen af dem ønsker at udtale sig om sagen. Tilbage sidder vi med en mands holdninger til, hvad reglerne for kvinder bør eller ikke bør være – hvilket i og for sig, er ret sigende. Ikke desto mindre har jeg tilladt mig at lufte egne overvejelser - om noget, for at højne om debatten. Derudover bemærker jeg, at problematikken er utroligt nuanceret, men skulle samtlige argumenter for og i mod præsenteres, ville artiklen fylde hele Stud.Jur.

“Identitet er i forvejen en svær størrelse. Assimilering – og frarøvelse af kultur – gør ikke det spørgsmål nemmere at besvare

Hvad mener de egentlig i Kommissionen for den glemte kvindekamp?

Forslaget om forbud mod tørklæde i grundskolen begrundes bl.a. med beskyttelse af børn og unge pigers rettigheder, hvor kommissionen henviser til piger i otte-ni års-alderen, som modstræbende må bære religiøse symboler uden at kunne forudse konsekvenserne heraf. Der peges på, at det ikke er pigernes valg, men forældrenes. Og med forslaget søger de at beskytte pigerne ved at give dem mulighed for at træffe det valg, når de er blevet voksne.

I for sig er dette et sympatisk hensyn at varetage. Uden at overdrive synes det at kunne (ud)ledes, at vi danskere helt overordnet er imod tvang (straffelovens § 260 om tvang og alt det der) Men... såfremt børn tvinges til ikke bære noget, fordi vi regner med, at de bliver tvunget til at bære det, er tvang så okay? Den skarpe studerende vil

formentligt argumentere for, at lovgivning også er til for at beskytte de svage og allerhelst henvise til bestemmelser som straffelovens § 266b eller noget lignende. Semantikeren vil argumentere for, at lovgivning og tvang ikke kan rubriceres. De argumenter anfægtes ikke, og som udgangspunkt kan en bred lovgivning være fordelagtig, såfremt det forfølger et godt formål. Overvejelser om det ironiske paradoks, vedrørende tvang for at bekæmpe tvang, er dog værd at have in mente. Derudover kan det ikke skrives uden at fremtvinge spørgsmålet, om midlet er egnet til formålet. Særligt uden belæg for, at retssubjekterne påvirkes (positivt) af det, vi prøver at lovgive imod.

Dette kommer i sammenhængen af, at kommissionen er nedlagt af regeringen. Isoleret set er dette ikke et problem. Man kan dog fristes til at spekulere i, om kommissionen handler på symbolpolitiske tendenser og heraf stimulerer

en politisk agenda. Er det tilfældet undermineres hele virksomheden bag kommissionen og dets forslag. Fokuset er heraf ikke længere faktisk bekæmpelse af social kontrol og pigernes trivsel, men at fremme en "til tider" populistisk regerings "til tider" fremmedfjendske udlændingepolitik.

Det synes ej heller at hjælpe min lyst til naivitet og troen på det bedre, at forslaget hverken er baseret på empiri eller dokumentation. Summa summarum synes et lignende forslag, angiveligt styret af forudindtagede argumentationsløse holdninger og mavefornemmelser, utroligt tvivlsomt i et ellers evidensbaseret styre.

For argumentets skyld forkastes odiøse tvivlstanker, og blikket rettes videre til et andet omdiskuterede hensyn – kampen mod social adskillelse.

Et andet tungtvejende hensyn præsenteret af kommissionen er nemlig kampen mod "os" og "dem"-kulturen. Fra kommissionen hævdes det, at tørklædet fortæller en historie om, at danske muslimer er anderledes end andre danske piger. Forhåbentligt er de fleste af os fortalere for lighed og åbenhed i samfundet, og uanset om der er tale om institutioner, arbejdspladser eller overordnede intersubjektive forståelser, synes det ønskværdigt at gøre op med en sådan kultur. Tankevækkende er det dog, om denne kamp for at gøre op med "os og dem"-kulturen kan have assimilerende træk. I sammenhængen bringer den spørgsmålet, om ikke den leger med at gøre op med en helt anden kultur – den muslimske?

Denne "artikel" er ikke intenderet til at være politisk motiveret. Så er man for et Danmark, hvor alle ligner hinanden og er af den overbevisning at kulturelle forskelle er roden til alt ondt, er dette selvsagt ønskværdigt på alle parametre. Ser man dog ynde og potentiel personlig vækst i forskelligheder – herunder kulturelle – er det straks sværere.

Om ønsker man overordnet at værne om udvikling og trivsel hos piger i folkeskolen, kan jeg ikke undlade at bemærke faren i at sende et signal om, at den muslimske kultur er "forkert" og derfor skal "ulovliggøres". Identitet er i forvejen en svær størrelse. Assimilering – og frarøvelse af kultur – gør ikke det spørgsmål nemmere at besvare. Når hele grobunden er "de glemte kvinders kamp" synes

det, ud fra ovenstående argument, en anelse tvivlsomt, hvilken side af den kamp kommissionen (eller det forslag) kæmper for. Ikke desto mindre, er det så den rigtige måde at kæmpe kampen på – er det de rigtige våben, vi benytter os af?

Er det lovligt?

Som bekendt er religionsfriheden en af de mest grundlæggende rettigheder i en demokratisk stat, hvortil alle skal tolereres samt anses for ligeværdige. En rettighed der følger både af GRL § 67 samt af EMRK art. 9, suppleret af EMRK TP 1, artikel 2. EMD har dog udtalt, at staten har en særligt vidtgående frihed til at regulere religionsudøvelsen på offentlige institutioner grundet den manglende fælles europæiske retsopfattelse.

I både *Manoussakis* (1996) og i *Association for Solidarity with Jehovah's Witnesses* (2016) blev der dog statueret krænkelse af EMRK art. 9, da der var tale om statslige indgreb, der direkte tog sigte på bestemte trossamfund, enten de jura eller de facto, hvilket er diskriminerende og derved i strid med EMRK art. 9. Sat overfor det nærværende tørklædeforbud er parallellen en anelse uklar, da der her ikke er tale om udelukkelse af et helt trossamfund og dets evne til at eksistere, men snarere en "underkendelse" af et individs ret til religions- og trosudøvelse. Regulering, der specifikt er rettet imod religionsudøvelse, men uden at diskriminere, kan dog retfærdiggøres af saglige og tungtvejende grunde.

I *Leyla Sahin* (2005), fandt EMD ikke EMRK krænkelse, da Universitetet i Istanbul beskyttede et sekulært princip ved at indføre forbud mod religiøse symboler på universitetets område. Herefter blev medicinstuderende, som nægtede at tage tørklædet af, bortvist.

Dommen er afsindig relevant, da den mest markante afvigelse mellem denne og forslaget om tørklædeforbuddet er, at der er tale om et universitet, hvor de studerende er betydeligt ældre. De er heraf myndige og betragtes netop som i stand til at tage egne valg. Det interessante er, at Tyrkiets "saglige og tungtvejende" hensyn her var *princippet om sekularisme*, hvilket jo er et relativt tyndt grundlag. Særligt set i lyset af de hensyn, der stod i opposition hertil.

I S. A. S. v. France (2014) var der tale om et fransk forbud mod tildækning af ansigt i offentligt rum. Lovens formål var, som det danske forslag, at skabe åbenhed i samfundet og ramte navnlig muslimske kvinder, der bærer burka eller niqab, hvilket også var hensigten. EMD fastslog, på trods af et tøvende flertal, at formålet var sagligt, og fastslog at EMRK således ikke var krænket. Da der her er tale om et maskeringsforbud, og ikke et tørklædeforbud, synes dommens baggrund ikke at have samme åbenlyse sammenligningsgrundlag som *Leyla Sahin* (2005). Ikke desto mindre er der tale om et forbud af en beklædningsgenstand, som det desuden primært er båret af muslimske kvinder, hvorfor den gør sig interessant.

Formålet med at sikre et åbent samfund kan sidestilles med det af kommissionen fremsatte forslag, hvor intentionen er at skabe åbenhed og fællesskab blandt unge piger i folkeskolen. Modsætningen i Frankrig er den danske anbefaling dog tillige bakket op af et hensyn til forebyggelse af social kontrol og heraf den offentlige orden.

Den afgørende forskel er dog, at både Frankrig og Tyrkiets forbud var formuleret generelt og religiøst neutralt, hvilket gør det svært at sige, om det danske forbud vil stå distancen. Det vil formentligt kræve et religiøst frit rum i folkeskolen og heraf ingen religiøse symboler.

Iran

Et andet sted, hvor "de glemte kvinders kamp" kæmpes, er i Iran. Vendes blikket kort til afslutningen på 2. afsnit i artiklen, har den iranske befolkning i bogstavelig forstand trukket våbnene og gået på gaden. De er i oprør, og i det konservative land demonstrerer tusindvis af mennesker imod styret, der tvinger kvinder til at bære tørklæde.

Ilden tændtes af den 22-årige kvinde Jina Mahsa Amini's død i moral-politiets varetægt, da hun blev anholdt for ikke at dække sit hår ordentligt til. Politiet vedholder, at det var en ulykke og at Jina fik et uventet hjertestop, mens øjenvidner beretter, at hun blev tæsket ihjel.

Begravelsen udviklede sig til demonstrationer, hvor vrede kvinder endte med at danse med armene i vejret rundt om et bål, som - meget symbolsk - var lavet af deres tørklæder. Oprøret er det største siden 1979, og selvom flere

kvinder sidenhen er blevet slået ihjel af præstestyret, har det ikke tændt samme gnist som nu. En gnist så stærk, at oprøret går på tværs af etnicitet, religion og køn. Iranerne bakker kurderne op - mændene bakker kvinderne op.

Kloge hoveder mener, at SoMe og digitale medier har resulteret i, at Iran nu er tættere på os og resten af kloden, end nogensinde før. Gennem den øgede globalisering ser de friheden, men uden at kunne smage på den. Friheden til selv at vælge - tørklæde eller ej. En frihed vi i vesten vægter højere end det meste. En frihed iranerne kæmper for og en frihed, vi værner om. En frihed som vi besidder og en frihed iranske kvinder er villige til at ofre livet for. En frihed til selv at vælge, tro og elske - en frihed uden tvang.

I troen om, at vi alle har godt af perspektiv, opfordres læseren til at sætte sig ind i sagen yderligere end, hvad der er plads til i et mindre studenterblad. Historien er dog inddraget, idet artiklen ikke kan skrives uden at drage paralleller hertil. Forberedelserne var, for mit vedkommende, utrolig tankevækkende og efterlod mig med et ambivalent sammensurium af følelser indeholdende både glæde og bedrøvelse.

Baggrunden for tragedien der udspillede sig i Iran, giver anledning til at afrunde et ellers konklusionsløst skriv. Hertil synes det at bekæmpelse af social kontrol er åbenbart nødvendigt, men hvad er egentlig forskellen på at tvinge nogen til at tage noget på og tage noget af?

A

AKTUELT
SAMTYKKELOVEN

SKREVET AF
Matthias Smed Larsen

Samtykkeloven, myter og bevisvurdering

I mange tilfælde kan retsregler anses som kodifikationer af allerede eksisterende samfundsmæssige strukturer. Man anser noget som så fornuftigt eller så selvfølgeligt, at det bør være en del af samfundets skrevne spilleregler. Måske var folk allerede af den opfattelse, at reglen gjaldt, før den overhovedet blev skrevet ned. Et godt eksempel på dette fænomen er mange af de personfarlige forbrydelser. I common law-lande og i straffefilosofien bruger man begrebet mala in se – ondskab i sig selv – om forbrydelser, der ansås som moralsk forkastelige allerede forud for deres kriminalisering ved lov.

Der er næppe tvivl om, at voldtægt er en af disse forbrydelser. Men selv om kriminaliseringen af voldtægt afspejler en generel samfundsopfattelse omkring forbrydelsens strafværdighed, er det ikke ensbetydende med, at der hersker en generel enighed om, hvordan konturerne af denne forbrydelse skal defineres.

Ændringen af straffelovens bestemmelse om voldtægt således at den overgik til en model, hvor det objektive gerningsindhold er gennemførelse af samleje ved fraværet af samtykke – frem for en model hvor gerningsindholdet er gennemførelse af samleje ved vold, trussel om vold, eller ved udnyttelse af en tilstand, hvor modparten ikke kan modsætte sig – kan anskues på én af to måder. Enten var der sket et opbrud i den underliggende struktur – opfattelsen af, hvad der er passende seksuel adfærd – som lovgiver derfor var nødt til at respondere på. Eller også mente lovgiver og de parter, der bakkede op om lovændringen, at det var nødvendigt at skabe et opbrud i denne opfattelse. I virkeligheden var der nok tale om begge dele, idet opfattelsen havde ændret sig i nogle dele af samfundet, som ønskede at skabe en generel holdningsændring.

Motivationen for lovændringen var, at man anså det som problematisk at man i situationer, hvor en person, der ikke havde lyst til samleje, blev udsat herfor, men hvor der ikke forelå nogen af tvangselementerne, ikke kunne straffe gerningsmanden. Paradigmatiske eksempler er sager hvor en person ikke gør modstand på grund af en fysiologisk reaktion hvor kroppen fryser af skræk, eller hvor personen tydeligvis udviser ubehag ved situationen, for eksempel gennem gråd, men ikke gør yderligere modstand. Ved at ændre voldtægtsbestemmelsen til at anvende en samtykkebaseret

model, blev omdrejningspunktet ikke længere om der forelå tvang, og om tiltalte havde indset dette, men i stedet om der forelå et samtykke til at indgå i samlejet, og i modsat fald om tiltalte havde viden om fraværet heraf.

Håbet var således, at der ville ske færre frifindelser i sager, hvor forurettede ikke havde ønsket at deltage, men hvor pågældende ikke havde gjort modstand. En generel forhåbning var også, at man ville have et stærkere grundlag at vurdere de såkaldte ord mod ord-sager på. I disse sager er der enighed om, at der er sket et samleje, og at der ikke er brugt tvangsmidler, men forurettede og tiltalte mener hver især at det skete ufrivilligt hhv. frivilligt. Ved at skabe en form for forventning om, at parterne i et samleje sikrer hinandens villighed til at deltage, før de går i gang, kunne man håbe, at grundlaget for bedømmelse af disse sager ville være bedre.

I slutningen af 2021 kunne man så se en stolt pressemeddelelse på Justitsministeriets hjemmeside. Mens der i 2020 var sket 1.392 anmeldelser og rejst 1.078 sigtelser for voldtægt, var der per 23. november 2021 sket 1.720 anmeldelser og 1.315 sigtelser. Tallene var baseret på registreringer i politiets sagssystem, der ikke nødvendigvis er retvisende, men der er sket en tilsvarende stigning i de tal, som Danmarks Statistik fører: 1.144 anmeldelser i 2020 mod 2.147 i 2021 og 735 sigtelser i 2020 mod 1.548 i 2021. Det er endnu for usikkert at udtale sig om antallet af domme, idet lovændringen først har virkning for forhold begået d. 1. januar 2021 og frem, og idet Danmarks Statistik ikke differentierer mellem den gamle og nye bestemmelse. Det er dog klart, at der er sket en stigning, om end vi ikke ved med sikkerhed, om dette skyldes lovændringen.

Det lyder umiddelbart som godt nyt, men der er også personer, der ikke mener, at vi er nået i mål. Den 29. september bragte Politiken et debatindlæg med titlen "Samtykkelov? Vi har stadig nærmest straffrihed for voldtægt i Danmark". Indlægget, der er skrevet af en kvinde vis voldtægtsmand gik fri under de gamle regler, er glad for den nye udformning af voldtægtsbestemmelsen, men pointerer, at det i forhold til det skønnede antal af faktiske voldtægter der sker i Danmark på et år, er forsvindende få der ender med anmeldelse, sigtelse, tiltale og endelig dom. Herudover kommer forfatteren med følgende pointe:

"Politiet og alle andre forlanger stadig den samme mængde beviser, som de gjorde før, men hvad kan jeg bevise? Jeg har ikke optaget det, for jeg anede ikke, hvad der skulle til at ske. Der var ikke vidner, for så ville de have grebet ind og sat en stopper for det, han havde gang i."

Citatet berør en central pointe, som er, at uanset hvordan man ændrer jus, vil det i sidste ende være bedømmelsen af faktum der er afgørende. Jeg har ikke nogen løsning på forfatterens problemstilling omkring manglen på beviser, når tiltalte partout nægter, at der overhovedet har fundet et samleje sted, men der er et sted, man helt sikkert kan forbedre, og det er de kulturelle antagelser, der gør sig gældende omkring voldtægt i retssystemet.

For at illustrere min pointe, vil jeg bruge dommen TfK 2021.1013 V omhandlende et samleje, der foregik efter lovændringen. I denne sag havde tiltalte (T) udført analt samleje på forurettede (F). T og F havde tidligere haft sex sammen, herunder analsex, men ifølge F havde hun ved denne lejlighed ikke lyst og havde sagt fra kraftigt ved at græde og råbe, at det gjorde ondt. Der var ingen tekniske beviser i sagen, kun diverse SMS'er og opkald samt de involveredes forklaringer.

Mens tiltalte blev dømt i byretten, blev han frikendt (3-3, jf. retsplejelovens § 216, stk. 1, 3. pkt.) i landsretten. Flertallet lagde, ud over fraværet af tekniske beviser, vægt på, at F først anmeldte forholdet efter 9 dage, og at hun havde givet afvigende forklaringer om forløbet i byretten og landsretten. Mindretallet mente herimod at F's forklaring havde været detaljeret og troværdig, og at de modstridende forklaringer primært havde været om biomstændigheder der ikke havde forbindelse til selve forbrydelsen, og at T derfor kunne dømmes.

Jeg vil ikke gøre nogen antagelser om dommens korrekthed, men det er værd at dvæle ved flertallets ræsonnement. Det angår nemlig nogle tvivlsomme antagelser, der ofte gør sig gældende i voldtægtssager: at det er mistænksomt, at man først anmelder et stykke tid efter hændelsen, og at man ikke kan genkalde alle omstændighederne omkring hændelsen konsekvent. Som anført af Tine Søberg i TfK 2019.1281, kan sene anmeldelser være begrundet i forhold såsom psykologisk selvbefridelse ("sagde jeg klart nok fra?", "burde jeg have kæmpet imod?"), svære overvejelser om anmeldelse af en person som man ellers har haft et nært forhold til, og psykologisk undgåelsesadfærd som svar på en traumatisk begivenhed. Dårlig eller inkonsistent genkaldelse af begivenheden er, ifølge Søberg, også en naturlig følge, af den måde kroppen og hjernen reagerer på traumatiske begivenheder.

Hvis dommere og domsmænd ikke er bekendte med disse vidnepsykologiske fakta, kan det føre til uberettigede slutninger om et vidnes troværdighed, der både kan virke krænkende for den forurettede og føre til materielt ukorrekte afgørelser. Dette betyder ikke, at man skal gå på kompromis med uskyldsformodningen, og man må acceptere et vist omfang af sager, der falder på bevisets stilling, men voldtægtsmyter bør ikke være grunden hertil.

Der er mange forskellige måder hvorpå en sådan problemstilling kan adresseres, men uanset hvilken man vælger, kan det være med til at sikre en mere valid bevisvurdering og dermed bedre behandling af voldtægtssager.

Søger du sammenhold, sparring og spændende arbejdsopgaver?

Allerede under jurastudiet har du mulighed for at begynde din karriere som legal trainee. Hos Lundgrens vil du opleve en særlig holdånd, hvor samarbejde er en grundlæggende del af vores kultur. Vi sætter altid barren højt, hvorfor vores ledere også har særligt fokus på din udvikling. Du vil opleve at få feedback og sparring fra de bedste i branchen og et blik for de erfaringer, der skal til for at blive en rigtig dygtig advokat.

Vi ved godt, at du som legal trainee har brug for fleksibilitet, og vi bestræber os på at give dig den fleksibilitet, du har behov for i forhold til at indfri dine ambitioner i alle aspekter af livet.

Kunne du tænke dig at lære Lundgrens bedre at kende? Følg os på instagram på @lundgrenslaw

LUNDGREN.S.DK

LUNDGREN.S

Er smart contracts så smarte, som de lyder?

Ny blockchainteknologi gør det muligt at skabe kontrakter på basis af en computerkode. Det har delt vandene, da der på den ene side er der dem, som mener, at blockchain er det nye internet. På den anden side er der dem, som mener, at blockchain blot er en døgnflue. Det efterlader spørgsmålet, er det galt eller genialt?

SKREVET AF

Nina Gjelstrup

For overblikkets skyld er det en god ide at få fastslået, hvad en smart contract - en kontrakt, der bygger på blockchainteknologien - er. Smart contracts er computerkodet aftaler mellem to eller flere parter, som giver mulighed for en digital håndtering af transaktioner. Kontrakterne gemmes på en blockchain og eksekveres herefter automatisk, når forudbestemte betingelser er opfyldt. Med andre ord er der tale om elektroniske kontrakter baseret på et computerprogram, der automatiserer forretningsprocesser på en juridisk sikker måde.

Mærsk og IBM har, som nogle af de første aktører, lanceret en digital handelsplatform baseret på en blockchain-løsning. Platformens formål er at digitalisere

ledende, som foregår fysisk, herunder papirerne, stemplerne og underskrifterne samt give aktørerne lige adgang til platformen. Men hvordan er disse smart contracts bedre end vores traditionelle kontrakter?

Der er mange fordele ved at anvende smart contracts, såsom eksempelvis den høje sikkerhed, der unægteligt følger med, idet det ikke er muligt for fysiske personer at ændre i en blockchain senere hen. Det gør kontrakterne særligt pålidelige. Derudover er det også en fordel, at der ikke i samme grad er behov for mellemlid i form af mellemhånd, herunder eksempelvis revisorer, advokater og ejendomsmæglere. Da der endvidere er tale om en teknologisk automatisk proces, er løsningen

også billigere, da den holder en række transaktionsomkostninger nede.

Men betyder det så, at eksempelvis advokater vil blive overflødige som led i stigende anvendelse af de teknologiske kontrakter?

Peter Istrup, der er advokat og partner hos Horten, har skrevet ph.d.-afhandling om smart contracts og blockchain i et aftaleretligt perspektiv. Istrup mener ikke, at advokater bliver overflødige som følge af den teknologiske udvikling. Istrup udtaler, at "... muligvis er der andre mellemmand fx mæglere, brokere eller andre, der faciliterer eller formidler en tjeneste, der kan

blive udfordret. Den teknologiske udvikling synes kun at skabe mere arbejde for jurister. Med udviklingen i teknologi følger dels nye regler og dels fortolkning af eksisterende regler. Ny teknologi, som blockchain og smart contracts, rejser en række spørgsmål af juridisk karakter, der skal besvares. Og det er kun jurister der kan dette. Så fremtiden ser lys og for dem der har en teknologisk og juridisk interesse."

Men er det alle problemstillinger, som man kan programmere sig ud af? Kommer smart contracts helt omkostningsfrit? Intet kommer uden en pris, så der er naturligvis også ulemper forbundet med smart contracts. Der kan nemlig opstå gnidninger, når det kommer til

eksempelvis spørgsmål om jurisdiktion, da en smart contract kan angå mange deltagere, som befinder sig på kryds og tværs af landegrænser.

Derudover medfører begrænsningen i adgangen til at ændre i kontrakterne visse downsides. Dette kan navnlig være i relation til GDPR-reglerne, hvori et vigtigt regelskreds er rettigheden til at få forkerte personoplysninger slettet og/eller rettet. Det er svært at kontrollere behandlingen af oplysninger i de forskellige blokke i blockchainen, hvorfor der også kan opstå gnidninger i forhold til formålsbestemmelsen i GDPR-reglementet.

Det er hertil også problematisk, at udviklingen af blockchainteknologien stadig er i sit spæde stadie. Der foreligger endnu ikke noget dansk retspraksis vedrørende aftaler gennem blockchain, og det vides eksempelvis ikke, om sådanne aftaler overhovedet reguleres af aftaleloven. Det er derfor vigtigt at holde sig disse usikkerheder for øje, når der indgås aftaler gennem smart contracts.

I undersøgelsen af, hvilke områder blockchainteknologien særligt ville blive anvendt, spurgte jeg Istrup, om teknologien vil blive et nyttigt redskab til compliance. Istrup svarede, "... *det tror jeg ikke jeg kan svare generelt på. Blockchain har nogle funktionaliteter og karakteristika, fx at der ikke kan foretages ændringer i eksisterende blokke. Data er distribueret blandt deltagerne og der er mulighed for at programmere smart contracts o. lign. Visse af de nævnte funktionaliteter bevirker, at blockchain muligvis kan vise sig at have anvendelsesmuligheder ved compliance. Som ved andre teknologier, er det dog vigtigt, at der er [et] problem som teknologien skal løse. Ofte ser man at det sker omvendt. Man forsøger at tage en teknologi og så at anvende den i forskellige sammenhænge ofte uden succes,*" (min red.).

Det efterlader spørgsmålet om, hvorvidt advokater vil anvende smart contracts som redskab i fremtiden. Istrup svarer hertil; "[Jeg] *tror ikke blockchain som sådan vil blive udbredt i advokatbranchen, men jeg tror at blockchain vil blive en del af den it-infrastruktur, som vi alle anvender. Som ovenfor bliver det afgørende, hvilket problem det er som teknologien løser. Advokatbranchen anvender teknologi i mange sammenhænge og om visse af de teknologier bliver baseret på blockchain er vanskeligt at sige, men mon ikke der sniger sig forskellige løsninger ind.*" (min red.).

På trods af at blockchainteknologien stadig er et forholdsvist nyt fænomen med mange uafklarede juridiske spørgsmål, bringer teknologien og anvendelsen af smart contracts sig også en masse fordele for både klienter og advokater. Smart contracts udfordrer de traditionelle rammer for aftaleregulering og jurister. Bliver teknologien inkorporeret på korrekt vis, vil den sandsynligvis effektivisere den allerede eksisterende it-infrastruktur i advokatbranchen. De som frygter en industriel revolution 2.0 for advokatbranchen, skal muligvis lige trække vejret, da blockchainteknologien ikke skal ses som truende i forhold til juristers hverv. Teknologien vil tværtimod blot bringe mere komplekst arbejde på juristers bord, da der vil altid være gråzoner, som man ikke kan programmere.

Hvis du vil være på forkant med den nye teknologi, er det en god ide at starte med at læse Peter Istrups bog "Smart contracts – aftaleret og blockchain". Derudover tilbyder KU faget JJUA55277U Blockchain and New Technologies in Corporate and Capital Market Law, som lægger grundstenen for en god forståelse af teknologien.

Præcedens er noget, man skaber

Vi tror på, at den bedste måde at inspirere til forandring, i den fremtid vi og vores kunder møder, er at blive ved med at være nysgerrige og udforske, hvad der vil forme fremtidens virksomheder.

Vil du være med til at møde nye udfordringer og yde værdifuld rådgivning til vores kunder sammen med os?

Horten er en full-service advokatvirksomhed med mere end 350 specialister og 65 års erfaring, hvor du har mulighed for at udvikle dig indenfor flere juridiske områder.

Læs mere om dine karrieremuligheder på horten.dk/karriere

Følg os på:

HORTEN

Find a way

Den hemmelige dobbeltstraf i sagsomkostninger

Fair eller forrykt?

SKREVET AF

Rasmus Andersen

Du er fundet skyldig og dømt til en livstid i gæld. Sådan lyder det ofte i Danmark. Vi har nemlig et retssystem, der almindeligvis pålægger den pådømte at betale for deres straffesag.

Det kan lyde rimeligt, at den kriminelle selv betaler, men en retsstilling, der hvert år tvinger tusindvis af borgere ud i livslang gæld, er svær at legitimere. Strukturen bør brydes, og vi bør i stedet tænke i banerne af resocialisering og forebyggelse af kriminalitet.

Læs med her og få dig et overblik over den nuværende retsstilling, dens konsekvenser og hvad der bør ændres. Retsstillingens og dens konsekvenser

Reglerne om sagsomkostninger i straffesager fremgår af retsplejelovens kapitel 91. Efter hovedreglen i Rpl § 1008, stk. 1, er den dømte "pligtig [til] at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling".

Mindre sager koster 5-12.000 kr. hvilket hovedsageligt går til forsvarerens salær. Men i større sager kan regningen blive flere hundredetusinder kroner. Det kan skyldes alt fra, at anklagemyndigheden bruger DNA-analyser i sin bevisførelse til, at forholdet er sket på en ubåd og derfor er svær at blotlægge.

Retten kan begrænse ansvaret efter Rpl § 1008, stk. 4, hvis det findes rimelig under hensyn til pådømtens forhold og skyld, men det sker sjældent. Hvert år pålægges pådømte borgere således at betale sagsomkostninger, der løber op i flere hundrede millioner kroner.

Og den første regning er kun starten. For kan den pådømte ikke betale inden for få dage, begynder der at løbe renter og renters rente på gælden. 8 % over Nationalbankens udlånsrente for at være helt præcis. Gælden vokser altså hurtigt og den vokser eksponentielt.

20-årige Haidar Ansari har en række domme og skylder

600.000 kr. og hans gælder vokser derfor med 50.000 kr. om året. Og hans eksempel er langt fra enestående. I 2020 havde over 80.000 borgere gæld til det offentlige i form af pålagte straffesagsomkostninger, hvoraf halvdelen ikke havde midlerne til at betale af på den. Ikke engang til at betale renterne.

Gældssanering er principielt en mulighed, men for mange er det ikke meget mere end det, da det bl.a. kan afvises på grundlag af uafklarede indtægts- og udgiftsforhold, uddannelse eller økonomisk uforsvarlig jf. KL § 197, stk. 2. Retfærdig som "ekstra straf"?

Det er fuldt forståeligt, hvis man synes det lyder rimeligt, at den pådømte betaler sagsomkostningerne som en form for "ekstra straf". De har jo trods alt begået kriminalitet. Tag f.eks. U 2004.686 Ø, hvor tiltalte blev dømt for voldtægt og fik 15 måneders fængsel og skulle betale 215.000 kr. i sagsomkostninger. Det er sgu ikke en type, man har meget medlidenhed med, så hvis vi betragter sagsomkostningerne som en form for "ekstra straf", er det vel egentlig meget rimeligt. Eller hvad?

Problemet med denne tankegang er, at sagsomkostningerne i vidt omfang ikke afhænger af, hvor grov en forbrydelse personen har begået, men hvor svært det har været for anklagemyndigheden at bevise deres skyld, hvor meget retssagen trækker ud, og hvorvidt der ankes.

Tag som eksempel Malthé og Mathilde, der begge bliver dømt for § 244-vold.

Malthé slår en mand ned i byen, fordi vedkommende er FCK-fan, og bliver hurtigt og effektivt dømt i byretten. Mathilde handler på grænsen til nødværge i en kompliceret sag, der ender i landsretten.

Malthé skal betale et par tusinde og har hurtigt råd til BIF-billetter igen. Mathilde risikerer at skulle betale mere end det tidobbelte, og gælden vil vokse hurtigt og eksponentielt, hvis hun ikke hurtigt kan betale. Så må vi bare håbe, at Mathilde ikke er en enlig mor til to små børn, og som derfor ikke har noget rådighedsbeløb. Ellers må de skyde en hvid pind efter familieferier, playstations og nye fodboldsko den næste årække.

Det kan du lige huske, hvis en fyr gramser på dig i byen, og du er ved at stikke ham en lussing. Hvis en lussing

ligger på grænsen til nødværge, risikerer du at ende i landsretten. Dømt til en livstid i gæld. Så stik ham lige et trykspark i ansigtet for god ordens skyld, så du kan få en hurtig og billig voldsdom i byretten.

For at opsummere er der fra kriminaliseringsperspektiv hverken argumenter for sagsomkostningerne som gengældelse eller prævention. Det skal have konsekvenser at begå kriminalitet, men det er straffen, der skal modsvare forbrydelsen - ikke sagsomkostningerne. Det er absurd, at vi har et retssystem, hvor kriminelle skal frygte sagsomkostningerne mere, end de skal frygte straffen.

For at gøre ondt værre tvinger de tårnhøje regninger de pådømte ud i ny kriminalitet. Der er nemlig ikke meget incitament for at engagere sig i samfundet ved at tage arbejde eller uddannelse, når en stigning i indkomst, bare fører til en stigning i afdragssatsen. Det kan med en rigtig Venstre-formulering ikke betale sig at arbejde. Eller mere præcist: det kan ikke betale sig at arbejde officielt. SKAT kan nemlig ikke indeholde profitten fra en narkohandel.

Retfærdig som procesretlig omkostning?

En bedre begrundelse for at pålægge straffesagsomkostningerne følger af procesretten. Det er selvfølgelig også derfor, reglerne fremgår af retsplejeloven og ikke straffeloven.

Herefter pålægges sagsomkostningerne ikke som straf for en bestemt forbrydelse, men som konsekvens af, at man har valgt at begå kriminalitet. I en erkendelse af, at kriminalitet ikke alene krænker offeret, men også ligger en økonomisk byrde på samfundet, der skal behandle sagen. Det er klart et argument, men jeg ville argumentere for, at situationen er mere kompliceret end som så.

At løse en konflikt civilretligt er et tilbud, en service, hvor man kan tage et informeret valg velvidende, at man risikerer at skulle betale sagsomkostningerne. Det er derfor rimeligt, at man betaler, hvis det viser sig, at man tager fejl. Heroverfor står den kriminelle, der sjældent er opmærksom på, at de risikerer at blive pålagt sagsomkostningerne. Hertil bør økonomiske overvejelser, til forskel for i civile sager, meget nødtigt indgå i straffesager. Den tiltalte skal ikke overveje, om de har råd til at anke eller insistere på

deres uskyld. Retssikkerhed skal ikke kun være for dem, der har råd til det. At et fåtal anker uden reel chance for en mildere dom, og dermed spilder statens tid og penge, bør ikke ændre på dette udgangspunkt.

En procesretlig balance

Trods modargumenter er der klart et procesretligt argument for at pålægge pådømte at betale sagsomkostningerne. I hvert fald i et vist omfang. Den tabende part i en civil sag skal som udgangspunkt betale omkostninger efter Rpl § 316, hvilket taler med styrke for, at udgangspunktet må være det samme for den pådømte i straffesag.

Men dette udgangspunkt må i det væsentligste balanceres med tiltaltes retssikkerhed og de vægtige hensyn, der er at tage til resocialisering og forebyggelse af kriminalitet. Jeg vil derfor foreslå følgende ændringer:

1. Regningerne bør være mindre. Det giver ikke mening at pålægge nogen at betale flere hundredetusinde i sagsomkostninger, når de aldrig vil komme i nærheden af den mængde penge.
2. Renterne skal sænkes eller helt skæres væk. Hvis man får en straffelovsbøde, løber der ikke renter på den, så hvorfor skal sagsomkostningerne eksplodere?
3. Der bør være mulighed for en delvis eftergivelse af gælden, hvis man viser viljen til at betale ved f.eks. at tage arbejde eller uddannelse.
4. Man bør kun betale de ekstra sagsomkostninger ved en anke, hvis man reelt ikke havde en chance for at få en mildere dom og var bekendt med dette, da man ankede.
5. Det skal være muligt at udføre en form for samfundstjeneste, som alternativ til at betale sagsomkostningerne, for dem der ikke har et rådighedsbeløb.

På nuværende tidspunkt har det offentlige kun held med at inddrive omtrent en tredjedel af de pålagte sagsomkostninger, så dyrere vil omlægningen ikke være. Til gengæld vil det øge incitamentet for at tage arbejde og uddannelse, hvilket vil styrke samfundsøkonomien og mindske antallet af fremtidige straffesager. Og ja, og så vil det også give titusindvis af borgere deres liv tilbage.

Interview med Christel Teglers

Den nye generation vil ikke nøjes

SKREVET AF
Emma Løchte

Det er almindeligt anerkendt, at vi som jurastuderende i dag skal ud på et arbejdsmarked, hvor vi gennemsnitligt skal arbejde 45-55 timer om ugen. Denne arbejdsform er den nye generation ikke længere interesseret i. Vi unge sætter nemlig krav om bedre arbejdsforhold, hvor tingene gerne må have et større formål, og hvor det er fedt, at arbejde ikke altid behøver at komme i første række. Er dette vores udtryk for at gøre op med en outdated og konservativ arbejds- og ledelseskultur, hvor det handler om, at være den sidste der går fra kontoret? Eller er det tværtimod en undskyldning for, at vi får lov til at gå tidligt fra arbejde, så vi kan nå at drikke en øl med vores venner? Dette har jeg spurgt Christel Teglers, partner og advokat ved Kromann Reumert, om.

De unge rækker ud efter det gode liv

Et massivt arbejdspress og rundsave på albuerne er hovedopskrifterne til at blive en anerkendt og succesfuld advokat. Dette har været den dominerende opfattelse i branchen gennem en længere årrække, men det er imidlertid ikke en opfattelse, som den nye generation vil lade sig nøjes med. Ifølge Christel Teglers, er den nye generation nemlig ude efter noget andet.

Christel Teglers

"Den nye generation har en større forståelse omkring, at man fravælger og tilvælger nogle ting i perioder i sit liv, men at dette ikke skal betyde, at man ikke har store ambitioner for sin karriere." Sådan lyder det fra Christel Teglers, som oplever, at nyudklækkede jurister og advokater har en anden rækkefølge i deres prioriteringer, end man tidligere har været vant til at se i branchen. Mange arbejdstimer og en vurdering af indsatsen alene på baggrund af antal timer og indtjening er ikke længere en arbejdsform, som de unge ønsker at være en del af. Faktorer såsom medansvar, fleksibilitet og indflydelse begynder at få en langt større og dominerende rolle, når de unge skal vælge deres kommende arbejdsplads. Og spørger du Christel Teglers, hvordan dette kan være, har hun en klar indikation herpå:

"De unge har en fleksibel tankegang til, hvornår noget er fedt. Dette skyldes formentlig den tid, de er vokset op i. For de unge har knap nok oplevet finanskrisen, terrorangrebet den 11. september 2001 eller krigene i 90'erne. Disse 10-15 gode år med frihed, fred og velfærd har givet de unge modet og overskuddet til at række ud efter et mere varieret liv. Et liv, hvor det er fedt at sætte sit eget liv og sine egne behov i første række."

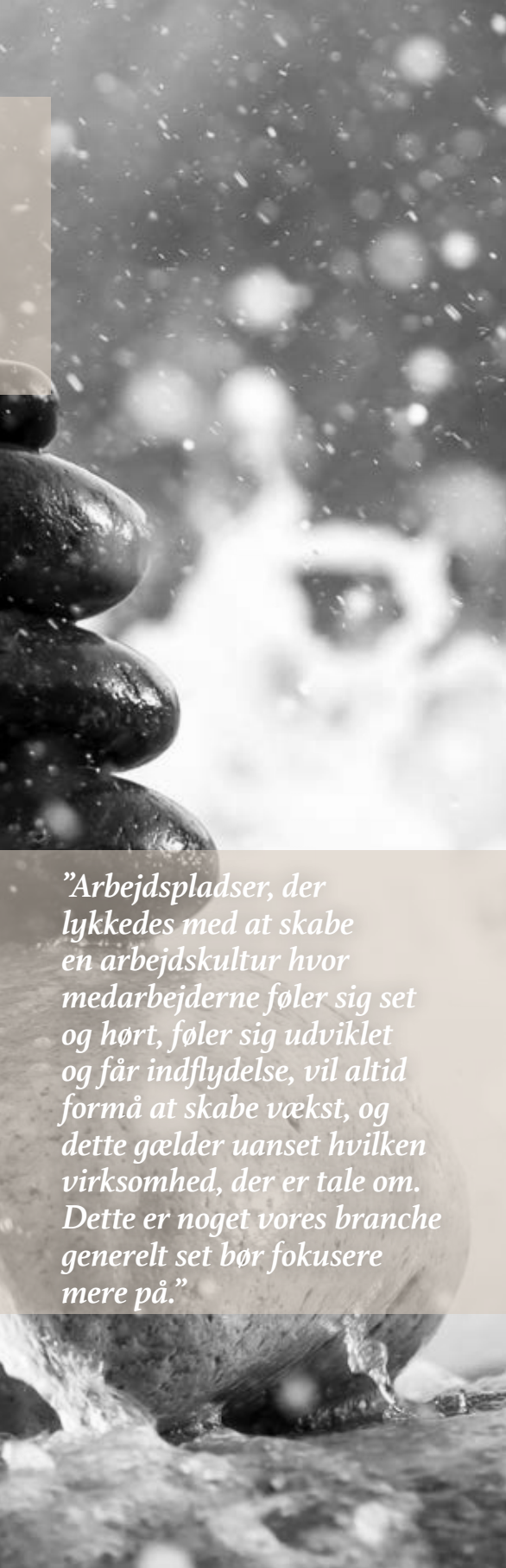
De unge stræber efter at tingene har et bedre formål. At gøre ting, der er godt for verdenen, for klimaet eller for sit helbred. Dette synes Christel Teglers er fedt. *"Jeg kan godt lide denne mere sociale bevidsthed, som nok ikke gør noget, for mange af os skal nok være på arbejdsmarkedet i mange år, så der er ingen grund til, at vi brænder ud før vi er brændt igennem."*

Færre hænder, mere arbejde

Men selvom de unges behov ændrer sig, vil arbejdsmængden og arbejdspresset imidlertid ikke blive mindre. Tværtimod vokser arbejdspresset hos advokatusene, og efterspørgslen på arbejdskraft bliver dermed kun større. Det kan derfor forekomme urealistisk, at advokatbranchen kan imødekomme den nye generations behov om fleksibilitet, men samtidigt opretholde den samme mængde arbejde og omsætning. Efter Christel Teglers opfattelse er dette heller ikke en nem situation, men hun tror på, at det langt hen ad vejen kan løses gennem god ledelse og teambaseret arbejde: *"Der hvor jeg kan se, at tingene kan blive stressende, er hvor folk føler, at de sidder alene med deres opgaver og er bange for at række ud efter hjælp. Jeg foretrækker nærværende ledelse, og jeg tror grundlæggende, at når man har tillid, kan man skabe en langt mere effektiv og god arbejdsstruktur."*

Udover god ledelse ser hun også, at digitaliseringen kan blive en afgørende faktor. For ligesom i alle andre brancher er digitaliseringen også ved at snige sig ind i advokatbranchen. Der udvikles teknologier, der kan være med til at optimere eller overtage dele af advokaters arbejde. Store dele af advokaters arbejdsopgaver bl.a. består i at orientere sig i meget store dokumenter samt kvalitetssikre juridiske skrivelser. Disse typer arbejdsopgaver er uforholdsmæssigt tidskrævende, og kræver ikke nødvendigvis en kandidatgrad i jura for at kunne løses. Med teknologien kan denne proces optimeres således, at advokaternes værdimæssige output vil være det samme. Til gengæld kan opgaverne tage væsentlig mindre tid

"Den nye generation har en større forståelse omkring, at man fravælger og tilvælger nogle ting i perioder i sit liv, men at dette ikke skal betyde, at man ikke har store ambitioner for sin karriere."

at lave. Dette mener Christel Teglers kan være en løsning på udfordringerne med manglende ressourcer *på længere sigt*.

Begejstring omkring at tage på arbejde

Christel Teglers mener ikke, at selve arbejdsformen skal ændre sig, men at der skal skabes en begejstring omkring at tage på arbejde. Problemet ligger ikke i at tiltrække nye medarbejdere til sin virksomhed, men der kan ligge en udfordring i at skabe en arbejdsplads, hvor de unge er begejstret for at være, og hvor de har lyst til at blive. En virksomhed nyder mest glæde af sine medarbejdere, når der er blevet opbygget viden og erfaring. Denne opbyggelse tager lang tid, og skal derudover suppleres med vigtige værdier såsom kultur, kemi, interaktioner, medansvar og tillid. En stor udskiftning af medarbejdere vil derfor være ødelæggende for en virksomhed. Christel Teglers er derfor af den overbevisning, at en virksomhed, der lykkedes med at skabe denne arbejdskultur, vinder på den lange bane: *"Arbejdspladser, der lykkedes med at skabe en arbejdskultur hvor medarbejderne føler sig set og hørt, føler sig udviklet og får indflydelse, vil altid formå at skabe vækst, og dette gælder uanset hvilken virksomhed, der er tale om. Dette er noget vores branche generelt set bør fokusere mere på."*

En tilpasning til tiden

Christel Teglers mener, det er på tide, at vi åbner op for en dialog omkring at skabe en arbejdskultur, der passer til tidsånden. Ifølge hende er første skridt på vejen at anerkende, at den nye generation stiller nogle krav til deres udvikling og rammerne for deres arbejdsliv, som man ikke har set før. Det er ikke et problem, men blot en naturlig tilpasning til tiden: *"Det er bare udvikling, og det er jo udvikling, fordi vi ikke skal stå stille. Hver generation er præget af de ting, de har oplevet og den tid de er vokset op i, og de kommer med nogle andre forventninger, som vi skal begynde at tilpasse os."*

Den nye generation kan danne rammerne for en ny arbejdsstruktur, hvor man ikke er nødsaget til at gå på kompromis med sit eget liv og egne behov for at blive en succesfuld advokat. Hvor man kan imødekomme sine fremtidige medarbejders behov med henblik på at skabe en bedre arbejdsplads. Dette vil formentlig medføre at medarbejderne, når de udfører deres arbejde, vil yde en bedre og mere effektiv indsats, der skal resultere i en større begejstring og glæde for sit arbejde.

"Arbejdspladser, der lykkedes med at skabe en arbejdskultur hvor medarbejderne føler sig set og hørt, føler sig udviklet og får indflydelse, vil altid formå at skabe vækst, og dette gælder uanset hvilken virksomhed, der er tale om. Dette er noget vores branche generelt set bør fokusere mere på."

Overhørt på jura

Overhørt i Atriet

Pige 1: "Jeg får lavet mine egne visitkort. De skal være grønne, for at symbolisere min passion for den grønne omstilling."

Pige 2: "Ej, mine skal være blå ligesom EU!"

3 semesters studerende i køen til Hava Java

Parakaffen eksisterer faktisk ikke – det er en illusorisk utopi, der giver os en smule håb hver dag for billig kaffe, men som aldrig reelt har holdt åbent.

Overhørt i elevatoren

Kvinde 1 "Nu må Katrine snart styre sig i vores gruppechat. Vi har fattet, at rød blok har fået flertal".

Kvinde 2: "Hun læser statskundskab... Valgkampen har været hendes Roskilde Festival. Hun skal bare lige komme sig"

Hvert blad vælger redaktionen de sjoveste "overhørt på jura". Hvis dit indslag bliver medtaget, vinder du en sixpack til jurabar. Indsend citat (eller meme) til vores instagram @JuridiskDiskussionsklub"

Hvor vil du udvikle dit talent?

Hos DAHL vægter vi faglighed højt, men nærvær, personlighed og et godt læringsmiljø er mindst lige så vigtigt. Vi sørger for, at du kan udvikle dine kompetencer i de bedste rammer - både under og efter studiet. Det sikrer vi med skræddersyede uddannelsesforløb, sparring, fleksibilitet og et stærkt socialt sammenhold.

Læs mere om dine karrieremuligheder på dahllaw.dk

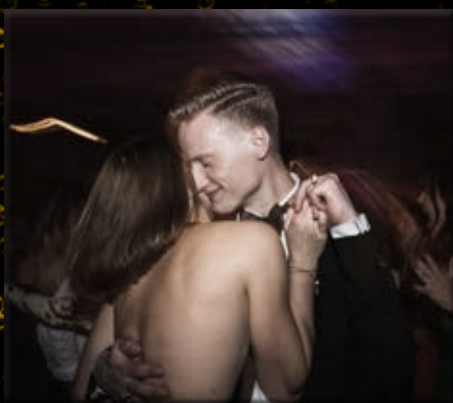

JD's 118. årsfest blev efter et år på Odd Fellow Palæet atter afholdt i de mondæne rammer i Motlkes Palæ. Der var dekoreret flot op til at 230 veloplagte jurastuderende, deres partnere, og et enkelt æresmedlem.

Der blev traditionen tro afholdt såkaldte konferencer under festmiddagen. I år var der for første gang nogensinde en konference for kvinderne – der var en fornemmelse af historieskrivning i luften.

Festdeltagerne blev på fornem vis styret gennem aftenen af toastmaster Henrik Rebeiz, der med sin underholdende facon gjorde festen endnu mere uforglemmelig end man kunne turde håbe.

Talen til ære for de mandlige jurastuderende, Herretalen, blev i år holdt af Julie Nosch, som leverede et pragteksempel af en tale, der både var sjov og skarp, samtidig med at hun formåede at bringe vigtige aktuelle emner op.

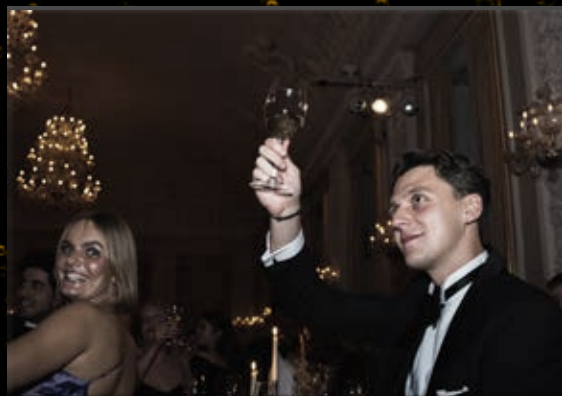

Talen til ære for de kvindelige jurastuderende, Dametalen, blev i år holdt af Simon Beck. Simon bragte en humoristisk tale med spydige indslag og referencer til historiens første kvindelige jurist. Han efterlod Moltkes Palæ med et indtryk af, at kvindernes indtog i branchen er noget, vi kan være stolte af.

JD's æresmedlem professor Peter Mortensen holdt igen i år en inspirerende tale til de nye generationer af jurister, i år kom han blandt andet omkring sociale medier.

Efter den overdådige middag fortsatte festen med lanciers efterfulgt af drinks og liveband. Selvom det gav anledning til en smule forvirring da klokken slog 02.00 to gange i løbet af aftenen, tror vi godt, at vi på alles vegne kan sige, at det var en vellykket årsfest!

HVAD HAR JURISTEN TILFÆLLES MED MATEMATIKEREN, FILOSOFFEN & ARKITEKTEN?

SKREVET AF

Mads Lindenskov Tamborg

Station er en levende fortælling om, hvad studerende og unge er i stand til, når høje ambitioner møder studenterengagement, tværfaglighed, nysgerrighed og viljen til at skabe forandring. Det startede af frustrationer og visioner. Vin og venskaber, fonde og benhårdt arbejde. Og det endte med etableringen af verdens første studenterdrevne innovationshus i hjertet af Frederiksberg.

I 2013 mødtes en gruppe studerende til et glas vin og et tiltrængt afbræk fra studiets vante rammer, og som så mange gange før faldt snakken på tilværelsen som studerende i Danmark. Alle var de enige om, at de uddannede sig for at gøre en forskel. Men de delte også en frustration over at være en del af et uddannelsessystem der byggede på videnssiloe og akademiske barrierer, og som hverken formåede at tilbyde studerende de rette rammer eller muligheder for, at mødes og samarbejde på tværs af uddannelsessteder.

Som studerende kiggede de mod et samfund og et arbejdsmarked i konstant forandring, der var fjernt fra de studerendes virkelighed og som ikke formåede at inddrage hverken borgere eller fremtidige medarbejdere, i udviklingen af nye løsninger. De så et behov for at skabe en mere aktiv brobygning til alle dele af samfundet, og give de studerende en stærkere stemme i udviklingen af de offentlige og private strukturer, såvel som den politiske dagsorden. Og således opstod ideen til Station, som et forsøg på at skabe opbrud i samfundets strukturer, og forbedre de studerendes muligheder inden for både uddannelse, karriere og samfundsudvikling.

Faktisk var ideen så god, at de studerende formåede at rejse tilsagn på mere end 52 mio. kr. i fondsstøtte, til at realisere projektet om at etablere verdens første studenterdrevne innovationshus. Da den 100 år gamle politistation på Frederiksberg blev sat til salg opstod muligheden for at skabe de helt rigtige rammer til at understøtte projektets vision. Og efter en afgørende telefonsamtale med den daværende Frederiksberg borgmester, der gik med til at udskyde salget af bygningen indtil der var indgået aftale med CBS om at kautionere for købet, underskrev CBS købsaftalen og brugsretten

tilfaldt de studerende. Efter en omfattende renovation af bygningen, der blev finansieret af midler som var rejst af de studerende selv, lykkedes det at omdanne den gamle politistation til et moderne, attraktivt og inspirerende innovationsmiljø for studerende på tværs af alle landets uddannelser. Og kort tid efter blev midlerne fundet til at etablere et professionelt sekretariat samt at udvikle og igangsætte en lang række aktiviteter, events og læringsprogrammer, der skulle sætte Station på landkortet som verdens første tværfaglige og studenterbårne innovationshus. Med indgåelsen af en 100-årig hensigtserklæring om Stations oprindelige formål, en global pandemi og et omfattende renovationsarbejde senere, kunne Station i år for alvor byde studerende og og nylige dimmitter inden for i huset.

I dag er det næsten ti år siden at ideen til Station opstod. Men formålet og ambitionen om at skabe en tværfaglig platform for studenterengagement og samfundsforandring, lever stadig i bedste velgående. Det samme gør behovet for at skabe de rette rammer og muligheder for, at studerende, i tæt samarbejde med virksomheder, offentlige institutioner og organisationer, kan tage aktivt del i løsningen af nogle af samfundets største og mest presserende udfordringer. Fra klimakrise til social og økonomisk ulighed, ressourcemangel og meget andet.

Verdens første studenterdrevne innovationsplatform

I dag er Station en veletableret og studenterdrevet innovationsplatform for tværgående samarbejde og studenterengagement. Vi skaber rum for læring og rammer for medindflydelse, opbygger faglige netværk og sociale fællesskaber, og vi faciliterer tværfaglige møder studerende, dimittenter og samfundsaktører imellem. Alt sammen med masser af fokus på frivillighed.

Station er drevet med en klar ambition om at skabe bæredygtig forandring gennem innovation og samarbejde. Vi tror på, at studerende og dimittender – som morgendagens ledere, medarbejdere og verdensborgere – rummer et enormt innovationspotentiale og en klar faglig motivation for at tage del i formuleringen og implementeringen af fremtidens løsninger. Men vi mener også, at hverken offentlige, civile eller private tiltag, uddannelsessystemet eller studenterorganisationerne i dag formår at udnytte dette potentiale til fulde. Vi mangler grundlæggende et sted, hvor siloer blandt studerende – og mellem studerende og samfundet – nedbrydes, og hvor studerende i et uformelt og tværdisciplinært læringsmiljø, udforsker verden og sammen kan klæde sig på til at forbedre den. Og hvis der er nogen der råder over mulighederne for at ændre i de etablerede strukturer, må det siges at være folk med forståelse for jura (hermed en venlig opfordring til jurastuderende, der ønsker at sætte deres faglighed i spil uden for læsesalen)!

I Station har studerende og nylige dimittender et hav af muligheder for at omsætte deres nysgerrighed, ideer, engagement, ambitioner og faglighed til konkrete samfundsinitiativer. Det sker i samarbejdet mellem studerende på tværs af alle landets uddannelser, men det sker også i større strategiske projekter med både etablerede virksomheder, interesseorganisationer, foreninger, fonde og offentlige myndigheder. Det sker

gennem deltagelse i vores mere end 100 årlige events, som strækker sig over fredagsbarer til mindre workshops, netværksmøder, større hackathons og enkeltstående events med fokus på alt fra mental sundhed til grøn omstilling. Og det sker igennem vores faste læringsprogrammer, *Millenial Consulting*, *Sustainability Advocates* og *Conscious Booth*, hvor studerende tryktester deres faglighed og prøver kræfter med alt fra udvikling af forslag og rådgivning til startups, til eksperimenteren med nye bæredygtige initiativer og podcastprojekter.

Station er indrettet med større grupperum til projektarbejde, rum der understøtter koncentrationsarbejde, sociale zoner foruden et makerspace med 3D printer, et podcaststudie, køkkenfaciliteter og en masse andet fordelt på husets 4 etager. Bygningen er åben fra 8.00-17.00 i alle hverdage, hvor vi stiller vores rum og faciliteter til rådighed for alle studerende, der leder efter et sted at studere, arbejde i grupper eller møde andre studerende over en kop kaffe i cafeen. Alle rum og faciliteter kan benyttes gratis, men ønsker man større fleksibilitet og tilgængelighed i brugen huset, kan man skrive sig op som medlem og modtage en nøgle til bygningen, foruden en række andre medlemsfordele.

Læs mere om Station, organisationen, mulighederne, vores events og aktiviteter og meget andet, på: www.station.dk

Med struktur kan politikere klare sig (næsten) uden substans – Daddy Vanopslaghs smutvej til mange mandater

Indlæg af Kai Zhang, bestyrelsesmedlem i Copenhagen Debating Society

Kai Zhang

Synes du også politikere er for overfladiske og prioriterer sound-bites over substans? Er du interesseret i at lære hvordan du kan argumentere på en mere struktureret og nuanceret facon? Har du brug for et sted hvor du kan blive udfordret på dine holdninger i et tværfagligt og internationalt miljø hvor alle er velkomne? Så er debatklubben 'Copenhagen Debating Society' ved CBS nok lige noget for dig. I debatklubben har vi ugentlige møder hvor folk fra forskellige universiteter, studieretninger og baggrunde diskuterer alt mellem himmel og jord. Tonen er altid venlig og inkluderende, og ingen holdning er forkert, såfremt man kan argumentere for den. Debatterne er struktureret omkring det britiske konkurrenceformat, og medlemmer tager jævnligt til internationale konkurrencer. Der dystes de blandt andet mod debattører fra universiteter som Oxford, London, Amsterdam og meget andet.

Til debat lærer du hvordan argumenter skal struktureres så de både er overskuelige og nuancerede. Du bliver ligeledes trænet i at tænke hurtigt og logisk, og får øvet dig igen og igen i public speaking så du aldrig behøver være bange for

en mundtlig eksamen igen. Alumner fra debatklubben har taget deres evner med sig til alt fra graduate programmer i blandt andet Ørsted og konsulenter hos McKinsey, Bain, og Boston Consulting Group til Ph.d'er og startups i både Danmark og USA. For at eksemplificere hvordan debattører fra klubben tænker, kan vi tage udgangspunkt i en analyse af hvordan Tiktoks favorit Daddy har brugt en klar struktur i hans kampagne til at vinde mandater på trods af manglende nuancer i hans politik.

Alex Vanopslagh og Liberal Alliance er større end nogen-sinde før, og det har de i høj grad opnået baseret på et gennemgående narrativ om personlig frihed og optimisme omkring individets evne til at klare sig selv. Det er en let og simpel besked, som er svær at modsætte sig i princippet. Der opstår dog problemer i den måde hvorpå ideen om at maksimere personlig frihed oversættes til egentlig politik. Tag f.eks. spørgsmålet om værdig ældrepleje, et emne der er meget oppe at vende efter gentagne skandaler med eksempler på svigt i plejehjem i de seneste år.

Liberal Alliance dyrker et liberalt ideal om, at en mindskelse i bureaukrati sammen med markeds kræfter i sundhedssektoren i form af valgfrihed til patienterne er en stor del af løsningen. Til en vis grad er der formentligt for meget bureaukrati i den offentlige sektor, det er stort set samtlige partier enige om. Der er dog langt fra enighed om præcis hvilke dele af bureaukratiet der er overflødigt. Det er vigtigt at forstå at dokumentationsprocesser og regler for plejehjem sjældent opstår spontant af sig selv. Regler afspejler derimod i høj grad, at der gennem tiden har været et ønske om at standardisere processer for at opnå en konsistent kvalitet. Når der opstår flere plejehjem i takt med at der kommer flere ældre, kommer der også naturligt en større varians i hvordan de enkelte plejehjem ønsker at gøre tingene. At tillade valgfrihed i plejehjemmet givet således dårlige aktører et større råderum til at forværre servicen for deres patienter. At fjerne reguleringer vil derfor føre til at det vil være mere sandsynligt at se instanser af svigt i plejehjem. Det er altså ikke helt uden grund at politikeres første indskydelse som svar på chok-dokumentarer om plejehjemssvigt ofte er at foreslå mere overvågning og regulering af omsorgen. At indføre en standard proces om altid at fjerne regler når nye skal indskydes (2 regler ud for hver regel der skal ind) vil derfor hurtigt ende i en situation, hvor det bliver svært at regulere strukturelle svigt i bestemte områder.

Tommelfingerreglen lyder godt på papiret, men kan skabe flere problemer end den løser i praksis.

Liberal Alliances argument her vil formentligt være at det er netop derfor patienterne bør få øget valgfrihed og åben konkurrence mellem plejehjemmene, så der kan 'stemmes med fødderne', så de dårlige plejehjem bliver presset ud af markedet. Desværre er valgfriheden begrænset for patienter, og ikke helt af den grund som Liberal Alliance typisk snakker om. Der er ganske vist begrænsede valg grundet offentlige regler, men selv hvis der var et friere marked, ville det formentligt ikke ende i mere valgfrihed for mange. At 'stemme med fødderne' er kun muligt, hvis patienter har resurserne, tiden, og rækkevidden til at kunne vælge aktivt mellem forskellige udbydere. Desværre er det ofte sådan, at de mest udsatte i samfundet sjældent, har stort økonomisk råderum til at vælge andet end den billigste eller nærmeste service, der er tilgængelig. Ofte har patienterne heller ikke helbredet, både fysisk og mentalt, til at afvente pleje indtil de har gennemgået en lang række af udbydere i dybden for at vurdere, hvilken service der passer dem bedst. Udover det er der mange udsatte i mindre tætbefolkede områder, hvor det sjældent vil give økonomisk mening at have mange udbydere af plejehjælp til de udsatte. Den sidste pointe kan være svært at huske, hvis man er født og opvokset i København, hvor

alt er inden for cykelrækkevidde. Desværre er det sådan at de værste instanser af svigt ofte sker for dem som har færrest resurser i forvejen.

Liberala forslag giver således mere frihed til de resurserstærke, der i forvejen har flere muligheder end de resurssvage, mens det kan i praksis ofte både fjerne valgfrihed fra resurssvage samtidig med, at det forringer de valg de har tilgængeligt. At flytte hen til et område med bedre muligheder er trods alt ikke en reel mulighed for langt de fleste patienter. Med andre ord, så er der god grund til at tro at Liberal Alliances forslag til at forbedre ældreplejen kun vil komme dem, som allerede har det fint, til gode, mens det vil forværre tilstandene for dem som er mest udsat for de problemer der skal løses. Den retorik Liberal Alliance bruger i deres valgkamp oversættes altså i praksis til politik der kan medføre de omvendte konsekvenser af hvad der ønskes. Rent empirisk kan det også ses at lande med få reguleringer og høj markedsfrihed til sundhedspleje typisk oplever utrolig dårlig kvalitet - særligt for de mest udsatte. Det kan dog være svært at gennemskue ved første øjekast, og princippet om forbrugerfrihed og mindre bureaukrati kan være appellerende af rigtig gode grunde. Det er tiltalende og let at fordøje, og den optimistiske tro på, at individet kan tage ansvar for sig selv under frihed, er naturligvis også ganske tiltalende. Det bør derfor være

ingen overraskelse, at Liberal Alliance har haft stor succes med at indfange mange stemmer. Heri ligger nemlig den største forskel mellem hvordan man debatterer på universitetet og hvordan en valgkamp føres.

En ordinær vælger har ikke særlig meget tid til at nærstudere partiprogrammer og sammenligne mærkesager på kryds og tværs. Hverdagen er fyldt med eksaminer, arbejde, madlavning og meget andet. Der er simpelthen ikke tid til at nærlæse og reflektere over de politiske partiers dagsordener. En klar og tydelig struktur i ens valgkamp er derfor en god smutvej til flere mandater, hvor man kan appellere til vælgere uden at bekymre sig om nuancerede svagheder i ens politik. Al politik kan formentligt forsvares med de rette argumenter, men den begrænsede taletid i en tv-debat gør at flade argumenter med klarhed og god struktur fører til flere stemmer end detaljerede argumenter uden struktur. Hvis du skulle være interesseret i selv at prøve hvordan det er at konstruere argumenter med substans, samtidig med at det skal være spiseligt for lyttere, så er Copenhagen Debating Society et godt sted at øve sig. Debatklubben er apolitisk, og hovedformålet er at lære, hvordan man konstruerer saglige argumenter med hold i virkeligheden. Alle politiske holdninger er derfor velkomne inklusiv Daddy Vanopslaghs. Vi glæder os til at se dig.

Hackschool- forløb hos PwC

SKREVET AF
Kate Mikkelsen

"Rigtig jura"

Som jurastuderende, går mange ud fra, at man skal være advokat. Hvis man går en "anden vej" og stikker lidt ud, vil man måske være anklager eller arbejde i forvaltningen. På jurastudiet lærer man, at jura ikke er så firkantet, som man umiddelbart skulle tro. Juridiske problemstillinger kan ikke løses ved blot at svare "ja" eller "nej". Det beror på en konkret vurdering, som man siger. På samme måde er en juridisk karriere ikke nødvendigvis så nem at sætte i én kasse. Der findes jurister alle steder – i virksomheders juridiske afdelinger, konsulenthuse, ambassader mv.

Som ny jurastuderende skal man ikke lade sig overbevise om, at der er én rigtig måde at være jurist på – eller jurastuderende for den sags skyld. Jeg er gentagende gange i løbet af mine to år hos PwC blevet spurgt, om jeg ikke snart skulle lave noget "rigtig jura".

Hos PwC, der er et stort revision- og konsulenthus, laver jeg en bred vifte af opgaver. Jeg kortlægger blandt andet data og gældende lovgivning med henblik på at udarbejde juridiske dokumenter, vurderer organisationers behandlingsgrundlag i medfør af GDPR, og leder projekter med fokus på uddannelse og rekruttering. Jeg udarbejder ikke processkrifter, udkast til afgørelser eller deltager i retssager. Men det har jeg heller ikke lyst til.

Universitetsuddannelsernes opdeling af samfundet

Jura er et studie og den juridiske metode er et værktøj. På arbejdsmarkedet er du som jurist en del af en større helhed, hvor der ofte er brug for folk med andre faglige profiler – fx softwareudviklere, dataanalytikere og markedsføringspecialister. Det er de færreste problemstillinger, der alene kan løses ved hjælp af juridiske kompetencer. Jeg er en del af PwC's Cyber & Privacy-team, hvor mine kolleger har forskellige faglige baggrunde heriblandt jura, statskundskab, it-sikkerhed mv. Da vi arbejder med sikkerhed og compliance, berører vi en del områder – både for så vidt angår brancher og forretningsprocesser. Vi hjælper med overholdelse af GDPR, udarbejder retningslinjer til medarbejdere og beredskabsplaner såvel som udfører beredskabstest, teknisk implementering af sikkerhedsforanstaltninger, vurderer og anmelder sikkerhedsbrud til Datatilsynet og meget mere.

Der gøres meget ud af at levere samlede løsninger på tværfaglige, komplekse problemstillinger, som dækker flere forretningsprocesser og alle kundens behov. Projekterne giver en stor forretningsmæssig forståelse, idet de ofte omfatter alle dele af forretningen. Vi er med lige fra den indledende afdækning af kundens behov til den afsluttende implementering af løsningsforslag og evaluering heraf. I mellemtiden kommer vi med anbefalinger, der tager afsæt i vores samlede vurderinger.

Bryd ud af strukturen – eller lad vær

Hvis du drømmer om at sidde på et advokatkontor og dyrke dine juridiske kompetencer, må du endelig ikke læse dette indlæg som et angreb på advokatbranchen. Min pointe er ikke, at man som jurastuderende skal blive konsulent. Min pointe er, at man som jurastuderende selv skal vælge ens eget drømmejob. Lad ikke forestillinger om, hvad der er rigtige studiejobs eller "den rigtige karriere" vælge for dig. Jura er et studie, ikke en forudbestemt livsstil eller karriere.

Et atypisk uddannelsesforløb

Et af mine større projekter hos PwC er vores Hackschool-forløb. Det er et tværfagligt uddannelsesforløb, der har til formål at interessere og uddanne flere indenfor områder såsom cybersikkerhed, it-forretningsforståelse, dataanalyse og GDPR. Forløbet består af tre "TALKs", som er en blanding af oplæg fra eksperter på området, og workshops hvor du løser cases sammen med studerende fra andre studier. I slutningen af forløbet afholdes en case aften, hvor du prøver kræfter med at løse tværfaglige problemstillinger i samarbejde med personer med andre faglige profiler. En af fordelene ved forløbet er, at man stifter bekendtskab med områder, man normalt ikke ville få muligheden for på studiet. Man får indblik i arbejdet fra eksperter på området, og man udvider sit netværk.

Man behøver ikke nogen forudgående erfaring. Det vigtigste er, at man har interesse og motivation for at udvide sin

horisont og lære noget nyt.

Efter forløbet er der mulighed for at søge et studiejob i en afdeling hos PwC – det er sådan, jeg selv fik en fod ind i virksomheden for godt to år siden. Hvis man har lyst til at prøve at arbejde som konsulent og udfordre sig selv, kan det klart anbefales. Det er dog ikke en forudsætning for at deltage i forløbet.

Ens karriere kan nå at ændre sig utallige gange. Som jurastuderende opfordres vi til at prøve at arbejde på et advokatkontor, i Anklagemyndigheden, i forvaltningen m.fl. Jeg vil gerne opfordre jer til at bryde strukturen og søge noget helt andet. For eksempel vores Hackschool-forløb.

Hackschool-forløbet

1. Du uploader din ansøgning inden den 1. februar
2. Første TALK er den 21. februar
3. Anden TALK den 28. februar
4. Anden TALK den 27. marts
5. Case-aften i slutningen af marts
6. Muligheder for studiejob vurderes i april
7. Ansættelsesstart til maj.

ER DU TRÆT AF KUN AT GÅ PÅ JAGT TIL JURABAR? SÅ MELD DIG IND I FAKULTETETS NYE FORENING; JURIDISK JAGTFORENING!

Juridisk Jagtforening er en studenterforening på Det Juridiske Fakultet. Foreningens formål er, gennem sociale og faglige arrangementer, at samle studerende på Det Juridiske Fakultet med en passion for jagt.

Juridisk Jagtforening åbner, den 08. november 2022, en pop-up bod på det Juridiske Fakultet, hvor det vil være muligt at møde bestyrelsens medlemmer, forhøre sig om foreningens kommende arrangementer samt smage på vildtkød. Kom endelig forbi!

Foreningen er for alle, og det er ikke et krav for at være medlem af foreningen, at man har jagttegn. Det vil være muligt at tage jagttegnskursus gennem foreningen, hvoraf vi har sørget for, at kurserne afholdes eksklusivt for foreningens medlemmer i samarbejde med Game & Gun. Jagttegnskurserne bliver derfor afholdt i gode og hyggelige omgivelser og til en favorabel pris, som studerende kan være med på.

Juridisk Jagtforening er opstartet af fem studerende ved det Det Juridiske Fakultet, som har en fælles passion for jagt og at samle studerende om sociale arrangementer, som netop har været svært under Covid-19-pandemien.

Foreningens medlemmer fandt hinanden i frustration over, hvor den gamle Skytte- og Jagtforening blev af. Der er nu ikke længere grund til frustration, da Juridisk Jagtforening er genopstartet og åben for tilmeldinger af nye medlemmer pr. 1/11/2022.

Det koster et engangsbeløb på 100 kr. at melde sig ind i Juridisk Jagtforening, og du vil dermed have adgang til de fleste arrangementer uden merbetaling. Det er nok ikke en overraskelse for nogen, at jagtarrangementer ikke altid er lige overkommelige prismæssigt, og det vil derfor foregå således, at nogen særlige arrangementer kræver egenbetaling for deltagelse.

Hvis du vil se og høre mere til Juridisk Jagtforening kan du finde os på vores Facebook-side; Juridisk Jagtforening. Derudover er det muligt at følge med på vores Instagram (@juridiskjagtforening), hvor vi opdaterer vores medlemmer om nye arrangementer, der vil blive lagt billeder op fra de omtalte arrangementer, og take-overs ved jagter og meget mere.

Vi håber at du vil tilmelde dig i vores nye jagtforening på Det Juridiske Fakultet. Vi glæder os til at møde jer på Fakultetet den 08. november

FC CULPAS

kvindehold

Klokken er 19:15 en kold tirsdag aften, og FC Culpas kvindehold er ved at indtage banen mod Rødovre. På dette præcise tidspunkt ligger Rødovre øverst i tabellen med 16 point, og FC Culpa ligger lige under oprykningsstregen med 14 point. Dette betyder for FC Culpa, at hvis de vinder i dag står de til at rykke op i serie 1. Det er ikke nok med en uafgjort - de skal vinde!

De hvidklædte kvinder fra KUA er klar fra første fløjt hvor indstillingen ikke er til at tage fejl af - der skal vindes for hver en pris. Allerede fra begyndelsen er FC Culpa først på bolden og markerer sig som både det hurtigere og stærkere hold. Med en possessionrate omkring de 80-20 i FC Culpas favør er der lagt op til målfest. Rødovres målmand viser sig dog stærk og redder til FC Culpas frustration chance efter chance. Rødovres redningskvinde kan dog ikke hamle op med Culpas kvindelige topscore der efter små 20 minutter bliver skiftet ind. Hun formår at bryde Rødovres forsvarskæde med hendes klassiske venstre træk og placerer bolden i nettet. Dette imens Rødovres målmand og forsvarsspillere ser måbende til.

Ved pausen står kampen 1-0, men FC Culpas kvinder får alligevel strenge instrukser om at holde momentum og fokus på spillet. Dog sker der efter få minutter i anden halvleg,

det der ikke måtte ske. Culpas forsvar fejlkommunikerer og bliver prompte straffet for det af en hurtig Rødovre kontra og udligner til 1-1.

På trods af kommunikationsfejl hiver de hvidklædte kvinder sig selv op i kraven og fortsætter dominansen som var intet hændt. Culpas målmaskine er sat i gang og der går ikke længe før den offensive stjerne duo presser Rødovres kvinder så hårdt, at selv Rødovres målmand må sande, at hun har mødt sine overmænd. To velfortjente mål sat ind med både arrogance, elegance og decadence sætter nu fed streg under, at FC Culpa er kommet for at vinde.

Med 15 minutter tilbage skal Culpas kvinder blot holde tempoet og stillingen. Rødovre forsøger flere gange med hvad der ikke kan beskrives som andet et patetisk forsøg på at vende stillingen, men lige lidt hjælper det. Culpa står ved sidste fløjt som vinderne med en sejr på 3-1.

KUAS hvidklædte kvinder leverer en af sæsonens bedste præstationer der sikrede både 17 point og oprykning. Kvinderne ser frem til forårssæsonen i serie 1 og med et splinter nyt trænersteam på sidelinjen.

Forza Culpa!

DECEMBER

6. Case i udvidet skatteret

Horten inviterer til case i udvidet skatteret. Kl. 16:00 – 19:00 og med aftensmad efter.

19. Case i EU-ret

Gorriksen Federspiel inviterer til case i EU-ret. Morgenmad og kaffe fra 8.30 og med frokost to go.

21. Case i Civilproces

Accura inviterer til case i civilproces. Kl. 13:00 16:00.

JANUAR

5. Case i obligationsret

Bruun & Hjejle inviterer til case i obligationsret. Kl. 15:00 – 18:00 og med aftensmad efter.

5. Case i selskaber og kapitalmarked

Mazanti-Andersen inviterer til case i selskaber og kapitalmarked. Kl. 10.00 – 13:00.

TBD. Juridisk Diskussionsklubs årlige generalforsamling

Vi håber at se mange af jer. Hold øje med jeres indbakker og SoMe for den officielle invitation.

Bemærk:

Kalenderen er udarbejdet med forbehold for ændringer. Hold øje med www.jdku.dk for evt. ændringer. Her finder du også yderligere information om de enkelte programmer.

Klar besked med Accuras overtidssordning

Vi sætter pris på alle de timer, du bruger hos os. Derfor tilbyder vi som noget helt unikt i branchen en fordelagtig overtidssordning, hvor du allerede får betaling fra første overarbejdstime. Det betyder, at du får fuld løn for dine “interessetimer”.

Og alle timer tæller med – **også de ikke-debiterbare timer.**

Med overtidssordningen får du mere fleksibilitet, da du selv vælger, hvordan den opsparede overtid skal bruges. Du kan vælge at få udbetalt dine overtidstimer eller bruge dem til ekstra afspadsering eller ekstra ferie.

Læs mere på accura.dk/karriere

Om Accura

Hos Accura arbejder advokater og kommercielle specialister sammen og omsætter jura til konkrete værdiskabende løsninger for dansk og internationalt erhvervsliv. Accura har mere end 450 dedikerede medarbejdere – heriblandt mere end 80 studentermedhjælpere og 80 fuldmægtige – fordelt på kontorer i København, Aarhus og Singapore.

EKSKLUSIVE STØTTEMEDLEMMER

Bech·Bruun

Bird & Bird

BRUN & HJELLE

HORTEN

IUNO

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Poul Schmith
KAMMERADVOKATEN

KROMANN
REUMERT

LUNDGRENSEN

MAZANTI—
ANDERSEN

NIELSEN NØRAGER

NJORD
LAW FIRM

Norrbom Vinding

PLESNER

VILTOFT

JDs BESTYRELSE 2022

Formand
Erwin Frank
erwin@jdku.dk

Kasserer/næstformand
Cathrine Stampe
cathrine@jdku.dk

Støttemedlemsansvarlig
Sarah Ghaziani
ghaziani@jdku.dk

Caseansvarlig
Louise Victoria Nyring
louise@jdku.dk

PR-ansvarlig
Jacob Julius Holm
jacob@jdku.dk

Debatansvarlig
Hannah Tholstrup
hannah@jdku.dk

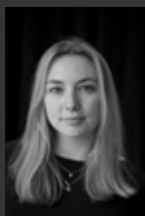
Klubmester
Elias Højgaard
elias@jdku.dk

Stud.Jur.-redaktør
Clara Grønberg Juul
clara@jdku.dk

Stud.Jur.-redaktør
Emma Marie Løchte
emma@jdku.dk

Studiebesøgsansvarlig
Julie Katharina Kirstein
kirstein@jdku.dk

Studiebesøgsansvarlig
Mathilde Piil Clausen
mathilde@jdku.dk

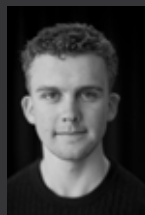
Eventansvarlig
Ditlev Lilholt
ditlev@jdku.dk

Eventansvarlig
Sophia Dahl Løkkegaard
sophia@jdku.dk

Jurabaranansvarlig
Martin Bødker
martin@jdku.dk

Jurabaranansvarlig
Marcus Normann
marcus@jdku.dk

Hvad er dit næste skridt?

Gorrissen Federspiel er ét af de foretrukne danske advokatfirmaer – en position, vi er ydmygt stolte af, og som vi gør os fortjent til hver dag.

Vi søger løbende juridiske talenter, som ønsker at udvikle sig til førende erhvervsadvokater. Hos os kommer du på hold med erfarne og dygtige kolleger, som vejleder og udfordrer dig på din vej fra stud.jur. til advokat. Læs mere på vores hjemmeside og send en uopfordret ansøgning.

gorrissenfederspiel.com/karriere

Gorrissen Federspiel